Աիդա Պետրոսյան

ԱՍՏԵՂԻԿ

Մայրենիի գիրք-տետր

2-րդ դասարանցիների համար

1-ին մաս

ՀՀ ԼՈՒՍԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ

«ՆՈՐ ԴՊՐՈՑ» ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԵՎԱՆ 1995

Այս գիրքը մի՛ քիչ կախարդական է:

Ասե՞մ ինչու՝

Այն միայն կարդալու համար չէ: Նրա մեջ դու նաև գրելու ես քո ստեղծագործությունները, քո մտքերը,

նկարելու ես, ներկելու ես բոլոր նկարները:

Այսինքն դու դառնում ես այս գրքի հեղինակներից մեկը:

Թե ինչպիսին կլինի այն վերջում, քեզանից է կախված:

Ուրեմն այնպես աշխատիր, որ վերջում հպարտանաս քո գրած–նկարած գրքով:

ՄԱՆՈՒՇԱԿ

- Ասա ինձ, մանուշակ, ինչո՞ւ ևս այդպես շուտ դուրս եկել մեն-մենակ. դաշտերում ոչ մի տեղ դեռ չի բացվել քեզ նման մի ծաղիկ:

- Ես չունեմ մյուսների գեղեցիկ հասակը ու նրանց հագաստը՝ զարդարուն ու շքեղ, դուք ինձ չեք նկատի, եթե ես երևամ նրանց հետ միատեղ:

վաղ - *շատ*

զարդարուն - *զարդարված*

շքեղ - *շատ սիրուն, հոյակապ, փառահեղ, ճոխ, մեծաշուք*

նկատել - *տեսնել*

միատեղ – *նույն տեղում, միասին*

Կարո՞ղ ես բառերը գրել իրենց զույգերի կողքին:

բարձրահասակ - ցածրահասակ

վաղ	_____	անշուք	_____
միատեղ	_____	տգեղ	_____
զարդարուն	_____	ցրված	_____
գեղեցիկ	_____	աջ	_____
շքեղ	_____	անզարդ	_____

Գրեցի՞ր, կեցցե՛ս:

Մյուս ծաղիկներից մանուշակը ինչո՞վ է տարբերվում:

_____

_____

Այս շարքից գարնանը վերաբերող բառերն ու բառակապակցությունները դո՛ւրս գրիր:

սառնամանիք, տերևաթափ, ձնծաղիկ, չամիչ, բողբոջ, կանաչել, դեղնել, ժպտալ, կարկաչել, թափվել, արև, աչիկներ, բանալ, բուք, մանուշակ, հալվել, ծաղկել, ծառ, տոթ, ամպ, արագիլ, ծիծեռնակ, շոգ, բերքահավաք:

_____

_____

Այդ բառերը գործածելով՝ գարնան մասին պատմի՛ր:

_____

_____

_____

Պատմիր քո սիրած ծաղկի մասին:

Քո կարծիքով ինչի՞ համար են ծաղիկները:

Շարունակիր հորինել

ԻՆՉ ՊԱՏԱՀԵՑ, ԵՐԲ ՄԱՆՈՒՇԱԿԸ ԿՈՐՑՐԵՑ ԳԱՐՆԱՆ ՃԱՆԱՊԱՐՀԸ

Դրսից ձայներ են լսվում: Կարծես արևի ճառագայթներն են տաք-տաք զրուցում:

- Ուրեմն գարունը եկել է, դուրս գալու ժամանակն է, - մտածեց մանուշակը:

ՉԱԼ ԿԱՉԱՂԱԿԸ

Չալ կաչաղակը թռչում էր, թռչում ու ծառին նստում: Նստում էր, նստում, պոչիկն էր շարժում: Շարժում էր, շարժում ու երգ էր ասում.

- Կա, չէ, չկա, չէ:

Նորից թռչում էր, թռչում ու ծառին նստում, նստում էր նստում, պոչիկն էր շարժում ու երգ էր ասում.

- Կա, չէ, չկա, չէ:

Նորից թռչում էր, թռչում ու ծառին

նստում: Ծառին էր նստում, պոչիկն էր շարժում, պոչիկն էր շարժում ու երգ էր ասում.

- Չկա, չէ, չէ ...

չալ– *պուտ-պուտ, պտավոր*

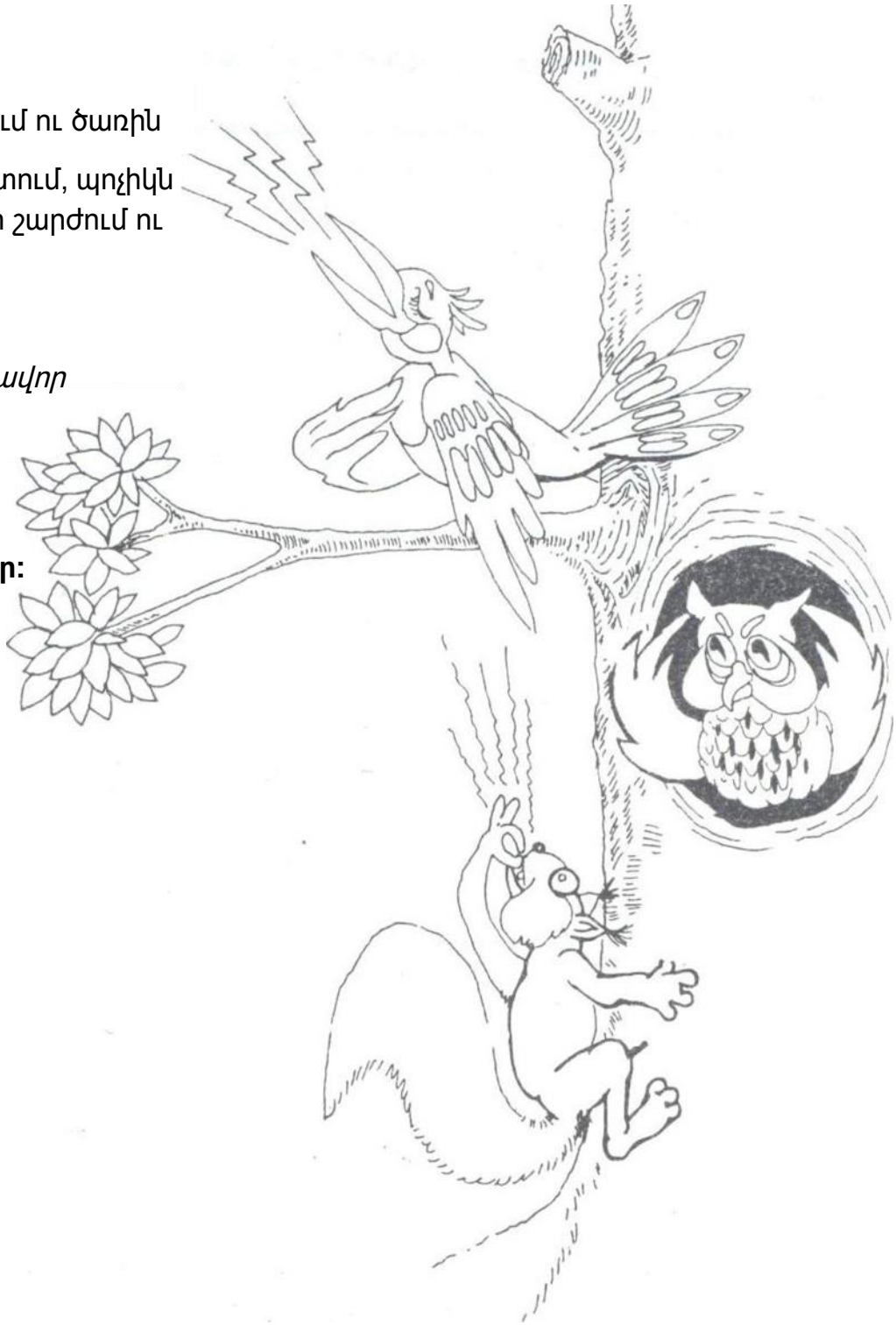

Նկարը պատմի՛ր:

Լրացրո՛ւ պակասող տառերը:

Նս__ում էր, նս__ում, պո__իկն էր շար__ում: Շար__ում էր, շար__ում ու եր__ էր աս__մ:

Պակասող բառերը լրացրու:

_____ էր նստում, _____ էր շարժում,

պոչիկն էր _____ ու երգ էր _____:

Կաչաղակի փոխարեն պատասխանիր:

- Կաչաղա՛կ, կաչաղա՛կ, ինչի՞ մասին ես անվերջ երգում:

_____

_____

Պատմիր կաչաղակի մասին:

_____

_____

Ինքդ հորինի՛ր:

ՇԱՏԱԽՈՍ ԿԱՉԱՂԱԿԸ

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ԵՍ

Ագռավը մի խեցգետին բռնեց և նստեց ծառին:

Խեցգետինն ուզեց ազատվի, կտցից զատվի ու ասավ նրան.

- Ոսկեհատիկ, ագռա՛վ տատիկ, ո՞վ է մեզնից կեղտոտը: Ագռավը սեղմեց կտուցը և կռռաց.

- Դո՛ւ ...

- Ոսկեհատիկ, ագռավ տատիկ, ո՞վ է մեզնից նախշունը: Ագռավը բացեց կտուցը ու կռռաց.

- Իհա՛րկե ես:

Կտուցը բաց անելուն պես, խեցգետինը

կտցից ընկավ ջուրը և իրեն ազատեց:

Զատվել- *ազատվել, առանձնանալ*

պոկվել

Ինչպիսի՞ն էր այս պատմության ագռավը շարունակի՛ր:

ինքն իրենով հիացած, _____

_____

Իսկ խեցգետինն ինչպիսի՞ն է:

_____

_____

Պակասող բառերը գրի՛ր:

Ագռավը մի խեցգետին _____ և ծառին _____:

Խեցգետինն _____ ազատվել ու ասաց.

- _____, ագռավ տատիկ, ո՞վ է մեզնից _____:

Ագռավը կռռաց.

- _____, ագռավ տատիկ, ո՞վ է մեզնից _____:

Ագռավը կտուցը _____ և խեցգետինը _____:

Շարունակի՛ր հորինել:

Լույսը արդեն բացվում է: Արևը ամպի տակից մեկ–մեկ աչքով է անում:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ԱՐՏՈՒՅՏՆ ՈՒ ԵՐԿԻՆՔԸ

Վախենալով, որ երկինքը փուլ կգա, արտույտը պառկեց մեջքի վրա, ոտքերը վեր տնկեց ու աշխատեց դեմ տալ երկնքին:

Տեսնողները ծիծաղեցին նրա վրա.

- Ա՛յ խելքի պուտուկ ճնճղուկ, քո ծղոտե տոտիկներով երկինքը ինչպե՞ս ես պահելու:

- Ես ի՛մ բաժին երկինքն եմ պահելու:

Խելքի պուտուկ - *դմբլո*

Նկարը պատմի՛ր

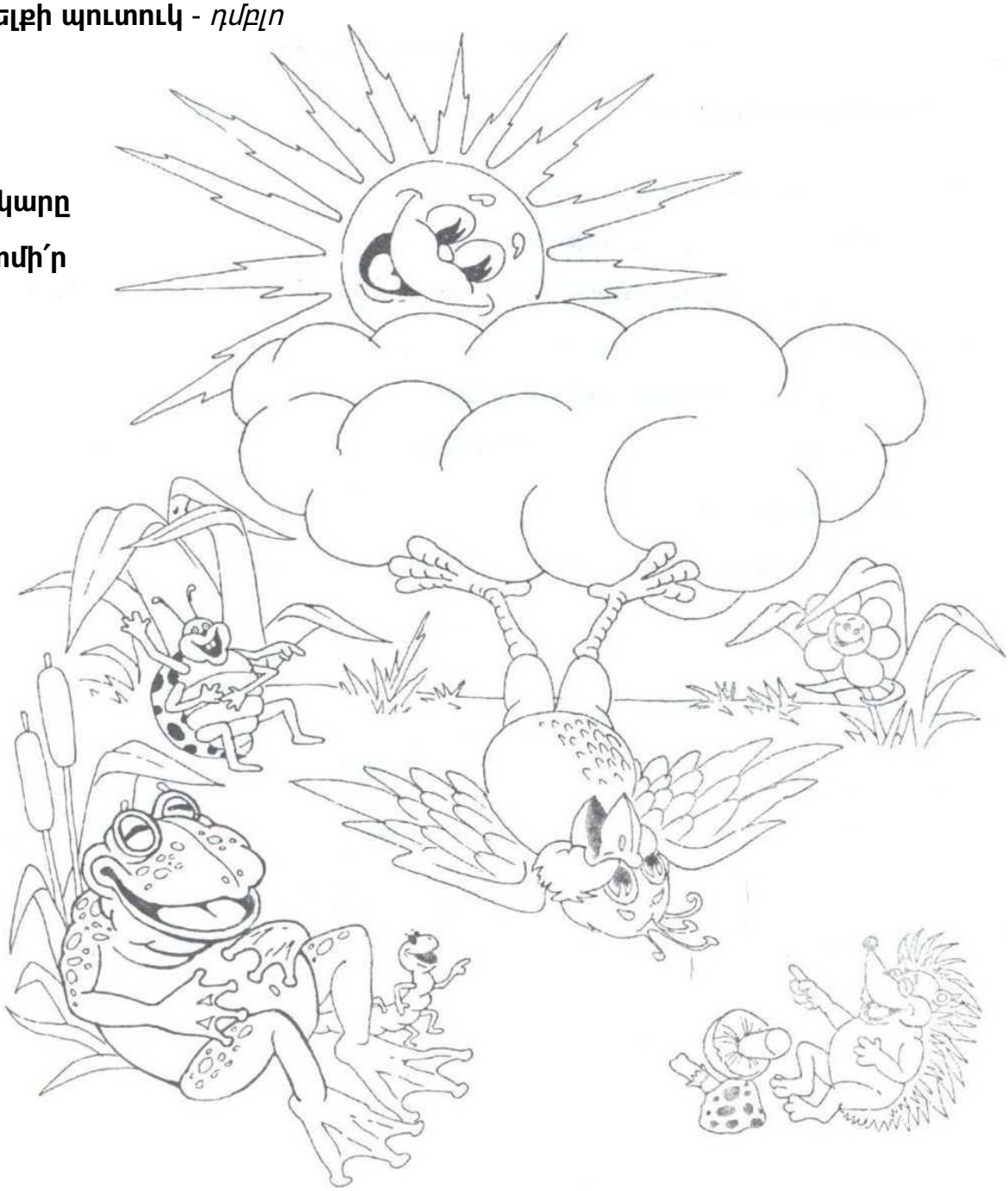

Շարունակի՛ր հորինել:

Մի առավոտ արտույտը արթնացավ, հավաքեց անկողինը և լվացվելիս նկատեց, որ կտուցը չկա:

ՄՈՒԿԸ ՄԿԱՆԸ ԽՆԱՄԻ ԿԼԻՆԻ

Մուկն ուզում էր աղջկան պսակել, բայց չգիտեր՝ որ ուժեղին ընտրեր իրեն փեսա:

Գալիս է արևի մոտ.

- Արև, ինչ ուժե՛ղ ես:

Արևը թե՝

- Ամպն է ուժեղ:

Գալիս է ամպի մոտ: Ամպը թև՝

- Քամին է ուժեղ:

Քամու մոտ է գալիս: Սա էլ թե՝

- Մարդն է ուժեղ:

Մուկը մարդու մոտ է գալիս: Մարդն էլ թե՝

- Մուկն է ուժեղ:

- Որ էդպես է, - ասում է, -

ամենաուժեղը մուկն է էլի,

իմ աղջկան էլ նրան կտամ:

Մուկն ինչպե՞ս կպատմի փեսացու փնտրելու պատմությունը:

_____

_____

Նկարի՛ր հեքիաթի բոլոր հերոսներին և պատմիր նրանց մասին:

_____

_____

_____

_____

_____

Քո կարծիքով նրանցից ո՞րն է ամենաուժեղը. նրան նամակ գրի՛ր:

_____

_____

_____

Մկան անունից բոլորին հրավիրի՛ր իր աղջկա հարսանիքին:

_____

_____

_____

Շնորհավորի՛ր մկնուհուն ամուսնության առթիվ և օրհնի՛ր:

_____

_____

_____

_____

ԽԽՈՒՆՋՆ ՈՒ ՍՈՒՆԿԸ

Նստել էր խխունջը սունկի վրա, բարկանամ էր, նեղանում ու անցնող-դարձողին նախա–տում:

- Էս ի՞նչ է թռչկոտում ճպռոտ ճպուռը, ասես չի կարող ինձ նման ծանր ու մեծ նստել:

Թիթեռները թռչկոտում են, թռչունները ծլվլում, խխունջը նորից կատաղում է.

- Սրանք ի՞նչ են թռչում-թռչկոտում, ի՞նչ են երգում, էլ ուրիշ բան ու գործ չունե՞ն: Ա՛յ, ուրիշ բան եմ ես, ոչ թռչկոտում եմ, ոչ երգում: Թռչելս ո՞րն է, երգելս ո՞րը:

- Է՛, քույրի՛կ խխունջ,– հառաչում է սունկը,– գիտե՞ս ինչու ենք լուռումունջ մնացել էստեղ, ոչ թռչել գիտենք և ոչ էլ՝ երգել:

նախատել - *ամոթանք տալ, մեղադրել, հանդիմանել*

ծանր ու մեծ - *լուրջ*

հառաչել - *տխուր ձայն հանել հոգոց հանել, ախ քաշել*

ճպռոտ - *կեղտոտ, փնթի, անլվա*

Ինչպե՞ս են ավարտվում այս նախադասությունները, գրի՛ր:

Էս ի՞նչ է թռչկոտում ճպռոտ ճպուռը _____:

- Սրանք ի՞նչ են թռչում-թռչկոտում, _____:

Ինչու՞ էր խխունջը ծանր ու մեծ նստել:

_____

_____

Իսկ ինչու՞ էր նախատում անցնող–դարձողին:

_____

_____

Ի՞նչ պատասխանեց սունկը խխունջին, գրի՛ր:

Սո՛ւնկ, գիտե՞ս՝ ինչու ենք լուռ ու մունջ մնացել:

- Է՛, քույրի՛կ խխունջ, _____:

Փորձիր լրացնել բաց թողնվածը և շարունակիր.

_____ ծանր ու մեծ նստել էր _____, բան ու գործը թողած անցնող գնացողին էր _____:

Մի ծեր _____ գործ էր անում: Ականջի պոչով լսեց _____ թարս նայեց ու _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ՃՈՒՏԻԿԸ

Լինում է, չի լինում մի պստիկ ճուտիկ:

Ա՛յ, այսպիսի ճուտիկ:

Բայց նա կարծում է, թե ինքը մեծ, շա՛տ մեծ է: Երբ ման էր գալիս բակում, փքվում էր, գլուխը բարձր պահամ:

Ա՛յ, այսպես:

Ճուտիկը մայրիկ ուներ: Անունը Չալիկ՝ սևո՛ւկ, չաղի՛կ:

Ա՛յ, այսպիսի մայրիկ:

Չալիկը ճուտիկին շատ էր սիրում: Նրան կերակրում էր որդերով: Մի անգամ Չալիկի վրա հարձակվեց սևուկ փիսիկը և քշեց նրան մինչև լճի ափը:

Այ, սա է սևուկ փիսիկը:

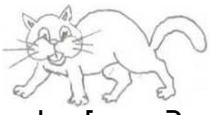

Ճուտիկը մնաց ցանկապատի մոտ: Հանկարծ նա տեսավ, որ աքլորը թռավ ցանկապատի վրա, թևերը թափ տվեց, վիզը ձգեց:

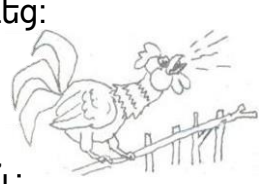

Ա՛յ, այսպես:

Եվ բարձր ձայնով կանչեց՝ Ծո՛ւղ-ղո՛ւ-ղո՛ւ:

Հետո դես ու դեն նայեց ու ասաց՝

- Մի՞թե ես քաջ չեմ, մի՞թե լավը չեմ:

Այս բանը ճուտիկին շատ դուր եկավ: Ինքն էլ վիզը ձգեց:

Ա՛յ, այսպես:

Եվ ամբողջ ուժով ծլվլաց.

Պի՛-պի՛–պի՛–պի՛: Ես էլ եմ քաջ, ես էլ եմ լավը:

Բայց սայթաքեց և ընկավ ջրով լիքը փոսը:

Ա՛յ, այսպես:

Գորտը տեսավ ճուտիկին, ծիծաղեց.

- Հա՛, հա՛, հա՛, հա՛, հա՛, հա՛: Ա՛յ պստլիկ, ա՛յ ճստլիկ ճուտիկ, դու ո՛ւր, աքլորն ո՛ւր:

ձգել - *ձիգ տալով երկարացնել*

ծվծվալ - *բարակ ձայնով ճչալ, բարակ ձայն հանել*

Պատմի՛ր այս պատմության ճուտիկի մասին:

_____

_____

Ինչպիսի՞ն էր Չալիկը: Ճիշտ պատասխաններն ընդգծի՛ր:

ա. սիրուն	դ. սևուկ
բ. չաղլիկ	և. երփներանգ
գ. նիհարիկ	զ. խատուտիկ

Փիսիկն ինչպիսի՞ն էր. ճիշտ պատասխանն ընդգծի՛ր:

ա. փափլիկ	դ. սևուկ
բ. չաղլիկ	ե. չալ

Պատասխանդ պատմության որևէ նախադասությամբ հաստատի՛ր:

_____

Գրի՛ր աքլորի մասին պատմող հատվածը:

_____

_____

Շարունակի՛ր «Ճուտիկը» հեքիաթը:

Ճուտիկը շփոթված նայեց ու տեսավ _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ԱՇՈՒՆ

Դեղնած դաշտերին
Իջել է աշուն,
Անտառը կրկին
Ներկել է նախշուն:
Պաղ-պաղ մեգի հետ
Փչում է քամին,
Քշում է տանում
Տերևը դեղին:
Տխուր հանդերից
Մարդն ու անասուն
Քաշվում են կամաց
Իրենց տունն ու բուն:

մեգ - *մշուշ, մառախուղ*

հանդ - *դաշտ, արտ, անասունների արածելու տեղ*

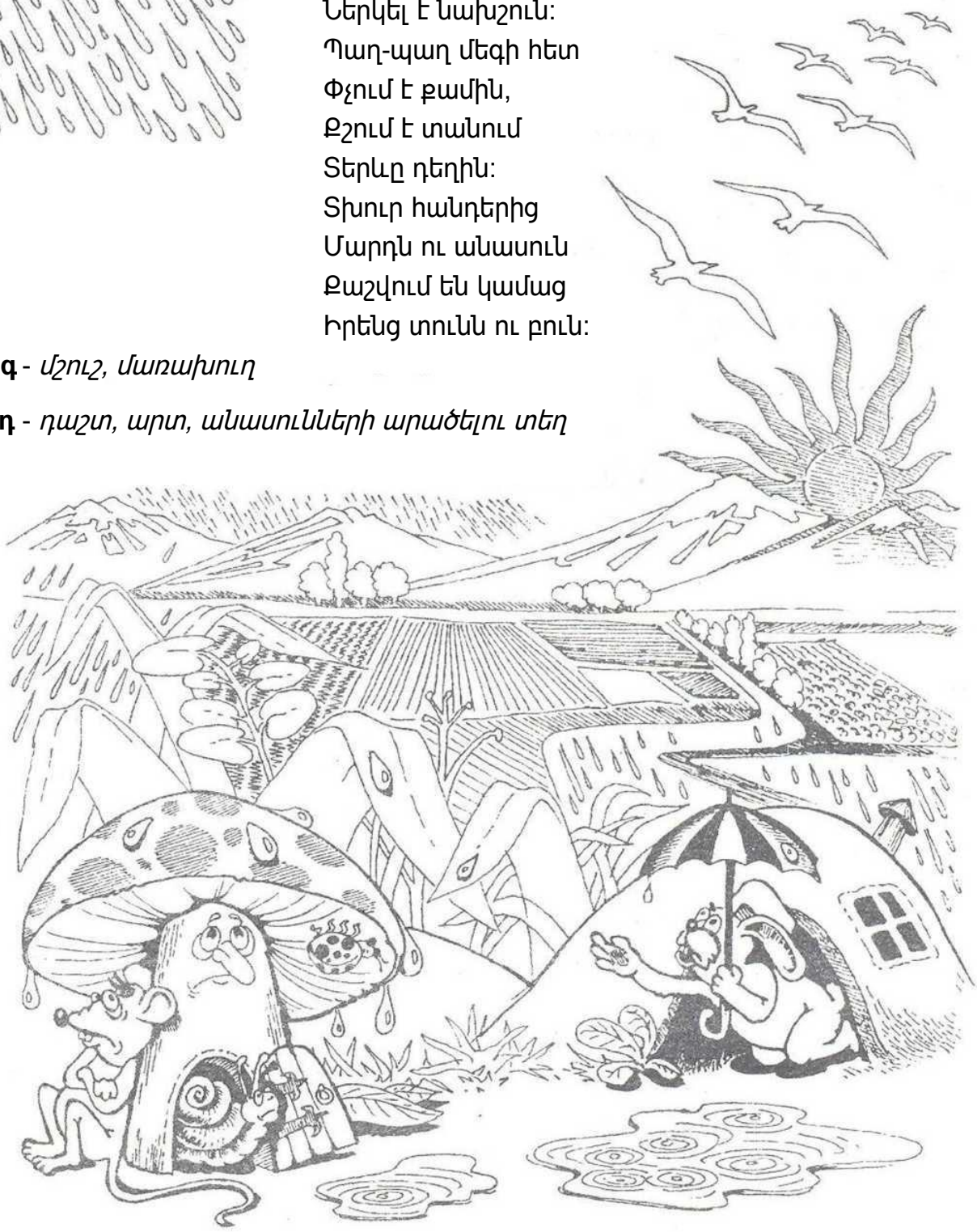

Գույն ունեցող տողերը բանաստեղծությունից դո՛ւրս գրիր:

_____

_____

Քամու մասին պատմող հատվածը բանաստեղծությունից դո՛ւրս գրիր:

_____

_____

_____

_____

Բանաստեղծության մեջ դաշտերը, անտառը, հանդերը, մեգը, տերևը ինչպիսի՞ն են:

Նմուշ՝ նախշուն անտառ

_____ *դաշտեր* _____ *մեգ*

_____ *տերև* _____ *հանդեր*

Բանաստեղծության ո՞ր հատվածում սառնություն, ցուրտ կա, այդ տողերը գրի՛ր:

Ինքդ հարմար բառեր գրի՛ր:

Նմուշ՝ կանաչ դաշտ

_____ *դաշտ* _____ *մեգ*

_____ *տերև* _____ *անտառ*

_____ *քամի* _____ *աշուն*

Այս շարքից աշնանը վերաբերող բառերն ու բառակապակցությունները դո՛ւրս գրիր:

մանրահատիկ անձրև, ծաղկած ծառ, թխպոտ երկինք, շող, ձյունածածկ, տերևաթափ, մերկ անտառ, պաղ քամի, բուք ու բորան, ոսկեզօծ անտառ, ձնհալ:

_____

_____

_____

_____

Ո՞ր տողերում է աշունը ավելի լավ երևում:

_____

_____

_____

_____

ԲԱՐԱԿ ԹԵԼԸ

Մի մարդ թել մանողին բարակ թել պատվիրեց: Սա էլ մանեց: Բայց արի ու տես, որ մարդը չհավանեց ու ասաց.

- Ինձ շատ բարակ թել է պետք:

Մանողն էլ թե՝

- Եթե սա բարակ չէ, ահա քեզ ավելի բարակը,– և դատարկ տեղը ցույց տվեց: Մարդն ասաց, որ ինքը թել չի տեսնում:

- Ես էլ չեմ տեսնում, որովհետև թելը շատ է բարակ:

Հիմարն ուրախացավ, այդ թելից էլի պատվիրեց՝ մեծ գումար վճարելով չեղած թելի համար:

Ինչպիսի՞ մարդ էր թել պատվիրողը:

Իսկ մանո՞ղը:

Դուրս գրիր խորամանկ միտք ունեցող նախադասությունը:

Ինքդ հորինիր:

ՄԱՆՈՂՆ ՈՒ ԻՐ ԽՈՐԱՄԱՆԿ ԹԵԼԵՐԸ

ՏԵՐԵՎԱԹԱՓ

Ա՛յ փոքրիկներ, այ սիրուններ,–
Ասավ քամին տերևներին,
- Աշուն եկավ, մոտ է ձմեռ,
Ի՞նչ եք դողում ծառի ծերին:
Ոսկի, դեղին, վառ ծիրանի
Գույներ հագեք խայտաբղետ
Ու ճյուղերից ձեր մայրենի
Եկեք ինձ հետ, փախեք ինձ հետ...
Եկեք տանեմ հեշտ ու անթև,
Անհետ ճամփով, անհայտ տեղեր,
Չեք իմանա այնուհետև
Էլ ինչ է ղող, ինչ է ձմեռ ...
Տերևները հենց լսեցին,
Նախշուն-նախշուն գույներ հագան,
Սվսվալով տխուր երգեր՝
Քամու թևին թռան, փախան:

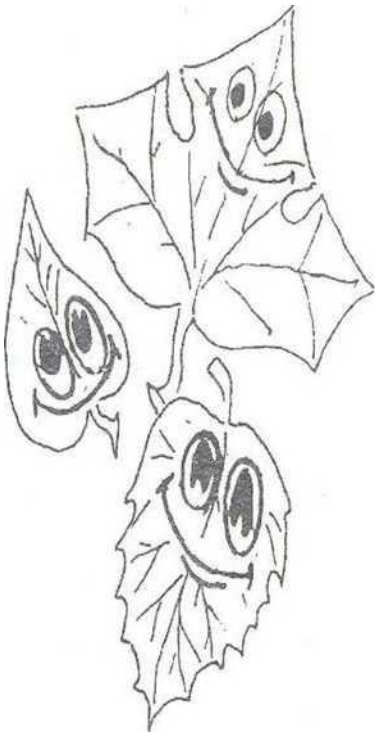

անհայտ - *ոչ հայտնի, անծանոթ*
սվսվալ - *մեղմ, թույլ ձայնով սվոց հանել*
անթև - *առանց թևի*
այնուհետև - *դրանից հետո*
խայտաբղետ - *տարբեր գույնի, գույնզգույն*
անհետ - *առանց հետքի*

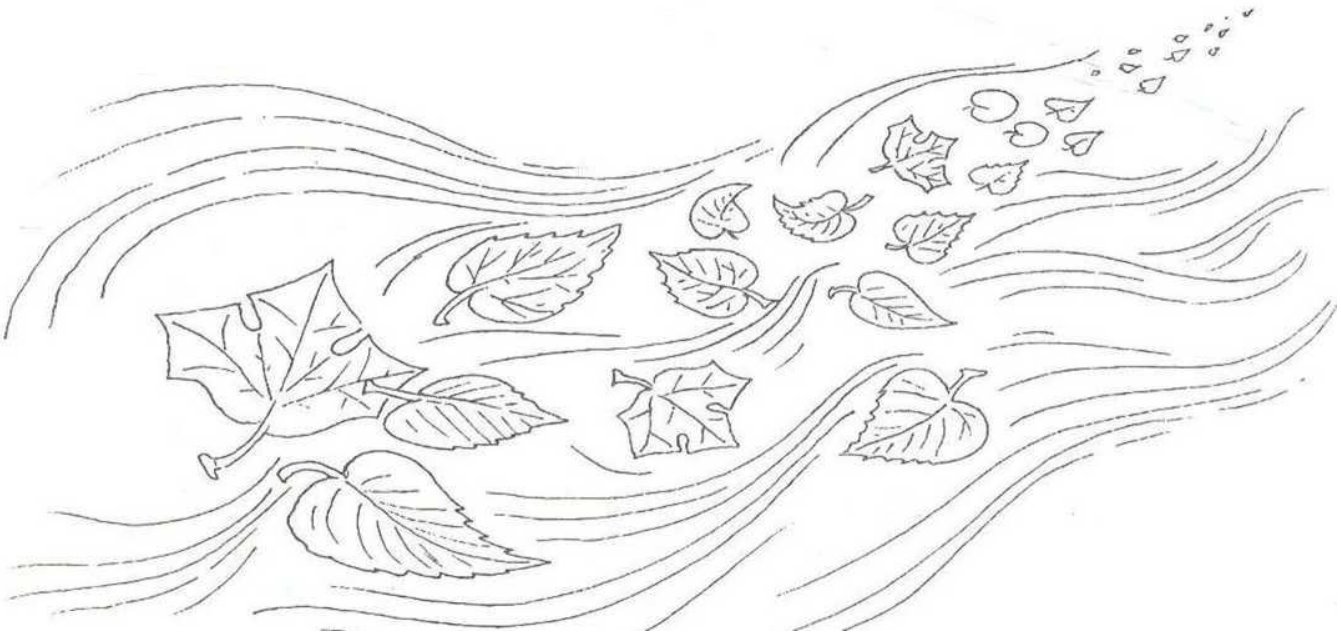

Շարունակի՛ր լրացներ

անհայտ աստղ

անհայտ _____

խայտաբղետ ծաղիկներ

խայտաբղետ _____

մեղմ սվսվալ

սվսվալ _____

անհետ կորչել

անհետ _____

Գրի՛ր այն հատվածները, որոնցում գույն կա և նկարի՛ր:

_____

_____

_____

_____

Մայրենի ճյուղերից տերևներն ինչպե՞ս հեռացան, այդ հատվածը գրիր:

_____

_____

_____

_____

Աշնանը տերևները ինչպիսի՞ն են:

Նմուշ՝ վառ ծիրանի տերևներ

_____ տերևներ

_____ տերևներ

_____ տերևներ

_____ տերևներ

Բանաստեղծության ո՞ր տողերում տխրություն կա. այդ հատվածը գրիր և նկարի՛ր:

_____

_____

_____

_____

Ըստ վերնագրերի բանաստեղծությունը արձակ պատմի՛ր

ԾԱՌԻ ԾԵՐԻՆ

Խոր աշուն է, շուտով ձմեռ կգա: Փոքրիկ, սիրուն տերևները դողում են ծառի ծերին:

ՔԱՄՈՒ ԴԻՄՈՒՄԸ

_____

_____

_____

ՏԵՐԵՎՆԵՐԸ ՀԵՆՑ ԼՍԵՑԻՆ

_____

_____

_____

Քո կարծիքով՝ ի՞նչ պատահեց հետո:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ԱՐԵՎԻ ՅՐԱՄԱՆԸ

Գարնանային մի սիրուն առավոտ արևը բարձրացավ և ասաց աստղերին.

- Դե, սիրո՛ւն աստղիկներ, երկնքի ճրագներ, հիմա գնացեք, գիշերը եկեք:

Ծաղիկներին ու թռչնիկներին ասաց.

- Զարթնեցե՛ք, ծաղիկներ, զարթնեցե՛ք, թռչնիկներ:

Եվ զարթնեցին բոլոր ծաղիկները, թռչնիկները:

- Ես պիտի երգեմ, – ասաց արտույտը:

Ես պիտի ծաղկեմ, – ասաց վարդը:

- Իսկ ես ի՞նչ պիտի անեմ, – ասաց մութ ամպիկը,– չջրե՞մ երկիրը:

Արևը պատասխանեց.

- Թող երգի արտույտը, թող բացվի վարդը, իսկ մութ ամպիկը, ջրով լիքը, թող գնա հեռանա:

Ծաղիկները բացվեցին, թռչնիկները երգեցին, երեխեքն էլ զարթնեցին ու սկսեցին երևի երգը:

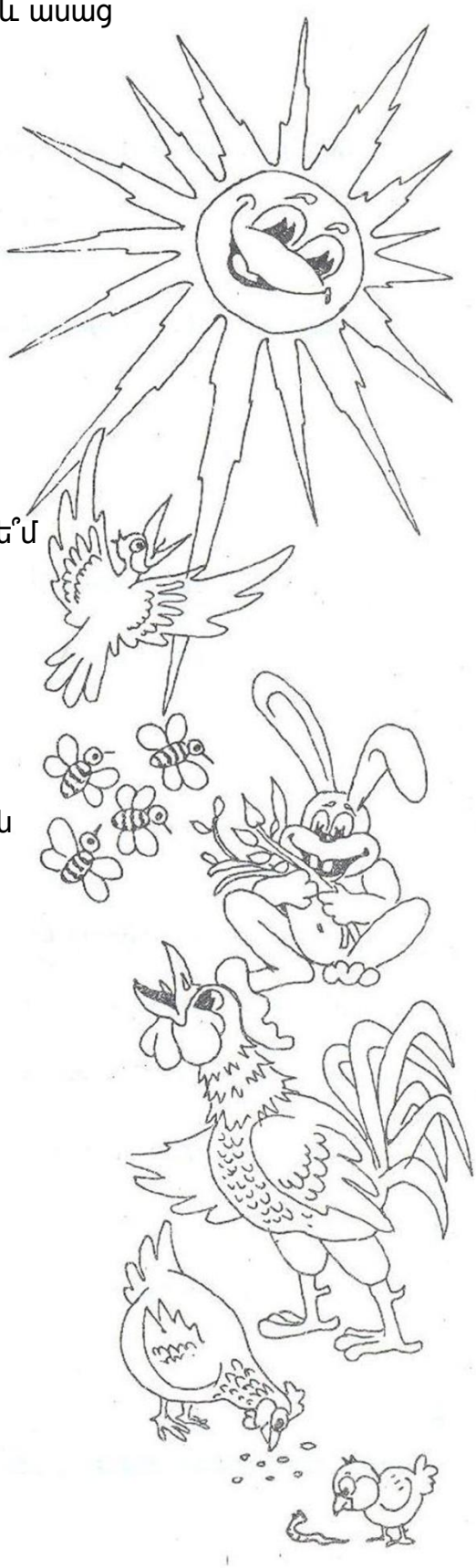

ճրագ - *նավթով կամ ձեթով լցրած անոթ (ման), որի մեջ մտցրած պատրույգը (հատուկ գործվածք) վառում են լույս տալու համար*

Լրացրո՛ւ:

_____ արևը բարձրացավ և ասաց աստղիկներին.

_____

_____

Ամպիկը ինչպիսի՞ն էր այս պատմության մեջ. ընդգծիր ճիշտ պատասխանը:

ա. մութ գ. լացկան

բ. կապույտ դ. ջրով լիքը

Ո՞ր հատվածում է դա երևում, գրիր:

_____

_____

_____

Գրի՛ր արևի և ամպի խոսակցությունը և նրանց զրուցելիս նկարի՛ր:

- Ես ի՞նչ պիտի անեմ, _____

_____

- Թող երգի _____

_____

Պատասխանի՛ր, խնդրում եմ.

- Դու սիրո՞ւմ ես շատ քնել:

_____

- Ո՞վ է քեզ քնից արթնացնում:

_____

Արևին ի՞նչ կուզեիր ասել:

_____

_____

_____

Շարունակի՛ր պատմությունը:

Առավոտյան արևն արթնացավ ու պատրաստվեց ճամփա ընկնել: Բայց, այ քեզ բան, կորել էր լուսաբաց տանող ճանապարհը: _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Արևին քո ծննդյան տոնին հրավիրի՛ր:

_____

_____

_____

Արևի հասցեն գրեցի՞ր, դե, գրի՛ր:

_____

_____

Հիմա քո հասցեն գրի՛ր:

_____

_____

ԳԵՏԱԿԸ

- Ո՞ւր ես վազում
Այդպես արագ,
Ա՛յ դու կայտառ,
Սիրուն գետակ,
Կանգ առ, խաղանք
Էս ծառի տակ:

Ցածն էլ հովտում
Անուշահոտ
Ինձ են մնում
Ծաղիկ ու խոտ,
Հոգնած-ծարավ
Տավարն ու հոտ:

Չէ՛, փոքրի՛կս,
Գնամ պիտի,
Տե՛ս ջաղացը
Գյուղի մոտի,
Պետք է ուժ տամ,
Որ պտտի:

Դե՛, տեսո՞ւմ ես,
Մնաս բարով,
Ճամփաս ցանած
Հազար գործով,
Դադար չունեմ
Ես մինչև ծով:

կանգ առ - *կանգնիր*
հովիտ - *հարթ տեղ լեռների մեջ*
անուշահոտ - *անուշ, հաճելի հոտ ունեցող, բուրավետ*
դադար - *հանգիստ*
կայտառ - *ժիր, աշխույժ*

Ինչպիսի՞ն է գետակն այս բանաստեղծության մեջ. ճիշտ պատասխանն ընդգծի՛ր:

ա. ուրախ գ. սիրուն

բ. կայտառ դ. տխուր

Գրիր այն հատվածը, որտեղ գետակն այդպիսին է:

_____

_____

_____

_____

Բանաստեղծության մեջ ինչպիսի՞ն են տավարն ու հոտը, հովիտը:

_____ տավար ու հատ _____ հովիտ

Գետակը ճանապարհին ի՞նչ գործեր է անում:

_____

_____

Եթե գետակը խոսել կարողանար, ի՞նչ կպատմեր:

_____

_____

Էլ ինչպիսի՞ն կարող են լինել գետակը, հովիտը, ծաղիկը, խոտը:

_____ գետակ _____ հովիտ

_____ գետակ _____ հովիտ

_____ գետակ _____ հովիտ

_____ գետակ _____ հովիտ

Ինքդ հորինի՛ր.

ԵՐԳՈՂ ԳԵՏԱԿԻ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

_____

_____

_____

_____

ԱՐԵՎԻ ՃԱՌԱԳԱՅԹԵՐԸ

(Կրճատումներով)

Պայծառ արևը բարձրացավ երկինք և ոսկեփայլ ճառագայթները տարածեց երկրի վրա, որ արթնացնի քնածներին:

Առաջին ճառագայթն ընկավ արտույտի վրա: Արտույտը թպրտաց, թափ տվեց թևերը, դուրս թռավ բնից, բարձրացավ վեր ու վեր և սկսեց երգել բարձրաձայն. - ճիվ, ճիվ, ճիվ - վիլի – վիլի, վուտ-վուտ, վուտ-վուտ-վուտ. ճըռռ... որ մեր լեզվով նշանակում է՝ ինչքան լավ է առավոտ վաղ վեր կենալը, և ինչքան դուրեկան է թարմ օդ ծծելը:

Երկրորդ ճառագայթը նապաստակի վրա ընկավ: Նապաստակը ականջները խլշացրեց, նայեց դես ու դեն, ցատկոտելով մտավ ցողաթաթախ կանաչուտը և սկսեց նախաճաշիկն անել մեղրածոր խոտերով:

Երրորդ ճառագայթը հավաբունն ընկավ: Աքաղաղը թափ տվեց թևերը և կանչեց ծուղրուղո՛ւ... ղո՛ւ-ղո՛ւ-ղո՛ւ: Կանչեց աքաղաղը հավերին, որ ցած իջնեն թառերից և առավոտվա նախաճաշիկն անեն: Հավերը ցած թռան, կռկռացին և աքաղաղի հրավերով սկսեցին քուջուջ անել:

Չորրորդ ճառագայթը փեթակի վրա ընկավ: Մեղուները տաքացան ու դուրս ընկնելով՝ դես ու դեն թռան տզտզալով, որ մեղրածոր ծաղիկներից իրենց սնունդը ստանան:

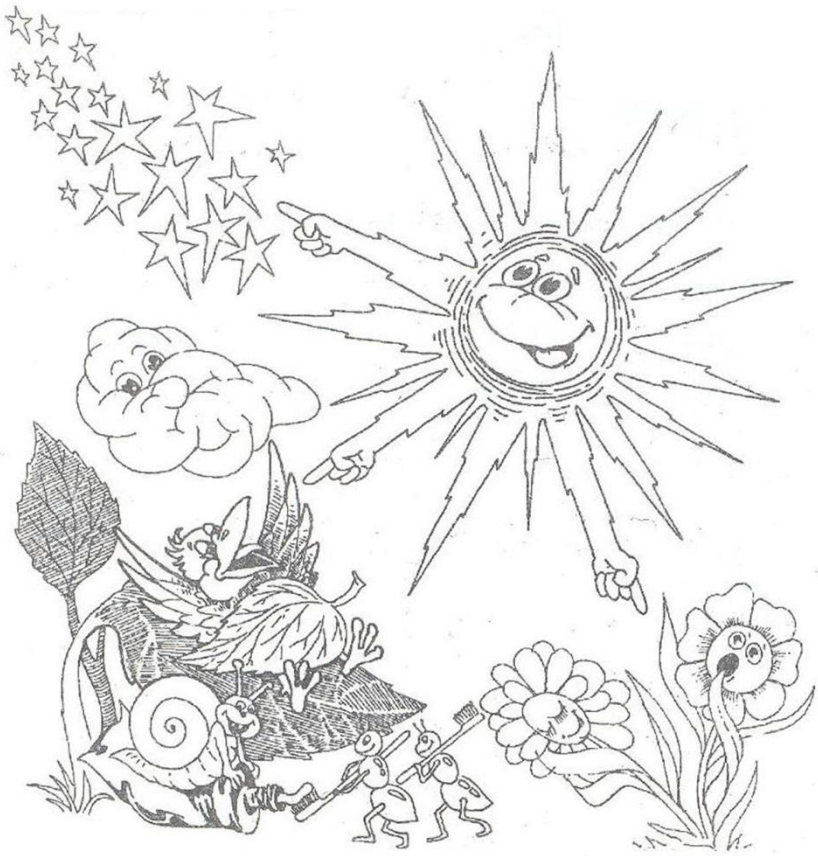

ականջները

խլշացրեց - *լարեց լսողությունը, ականջները շարժեց*

մեղրածոր - *շատ քաղցր ինչ-որ բան, որից մեղր է կաթում, շատ քաղցր*

փեթակ - *մեղաների բույնը, որտեղ նրանք նաև մեղր են պատրաստում*

Արտույտին վերաբերող հատվածը դուրս գրիր:

_____

Հիմա էլ նապաստակին վերաբերող հատվածը գրիր:

_____

Ու՞ր ընկան երրորդ և չորրորդ ճառագայթները և ի՞նչ պատահեց, կարո՞ղ ես պատմել:

Երրորդ ճառագայթը հավաքունն ընկավ: _____

_____

_____

_____

_____

_____

Այս պատմության մեջ արևը, ճառագայթները, օդը, կանաչուտը, խոտը, ծաղիկները ինչպիսի՞ն են:

Նմուշ՝ ոսկեփայլ ճառագայթներ

_____ արև _____ օդ

_____ ծաղիկներ _____ կանաչուտ

_____ խոտ

Էլ ինչպիսի՞ ն կարող են լինել

_____ արև _____ օդ

_____ արև _____ խոտ

_____ կանաչուտ _____ ծաղիկներ

_____ օդ _____ ծաղիկներ

Ինչպիսի՞ն է քո այս օրը. ի՞նչ ե արել մինչև հիմա:

_____

_____

_____

Արտագրի՛ր, բայց նշված բառերի ու արտահայտությունների փոխարեն իմաստով մոտ այլ բառեր ու արտահայտություններ գրի՛ր: Արտագրելուց հետո պատմությունը կշարունակես:

Մեղուների տանը տաք էր, հաճելի, բոլորը քնած էին: Մի նապաստակ ցատկոտելով մոտեցավ մեղուների տանը, լսողությունը լարեց, բայց ոչինչ չլսեց:

- Տեսնես ո՞վ է բնակվում այստեղ:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Էն ի՞նչն է՝
Թուրն ընկավ
Ձայն չելավ:

_____

Էստեղ պուպուզ,
Էնտեղ պուպուզ,
Մեկ էլ տեսար՝
Երդիկից դուրս:

_____

ՃԱՆՃԸ

Խոնարհ ու հեզ
Մի հոգնած եզ,
Արորն ուսին,
Ճանճը պոզին,
Մի իրիկուն
Գալիս էր տուն:
Մին էլ ճամփին
Մի ուրիշ ճանճ
Հենց նստացին

Ասաց. – Տո՛, մանչ,
Էս եզան հետ
Որտեղի՞ց էդ:
Քիթը տնկած
Ճանճը ասաց.
- Մենք որտեղի՞ց.
Վարում էինք,
Վարատեղի՛ց:

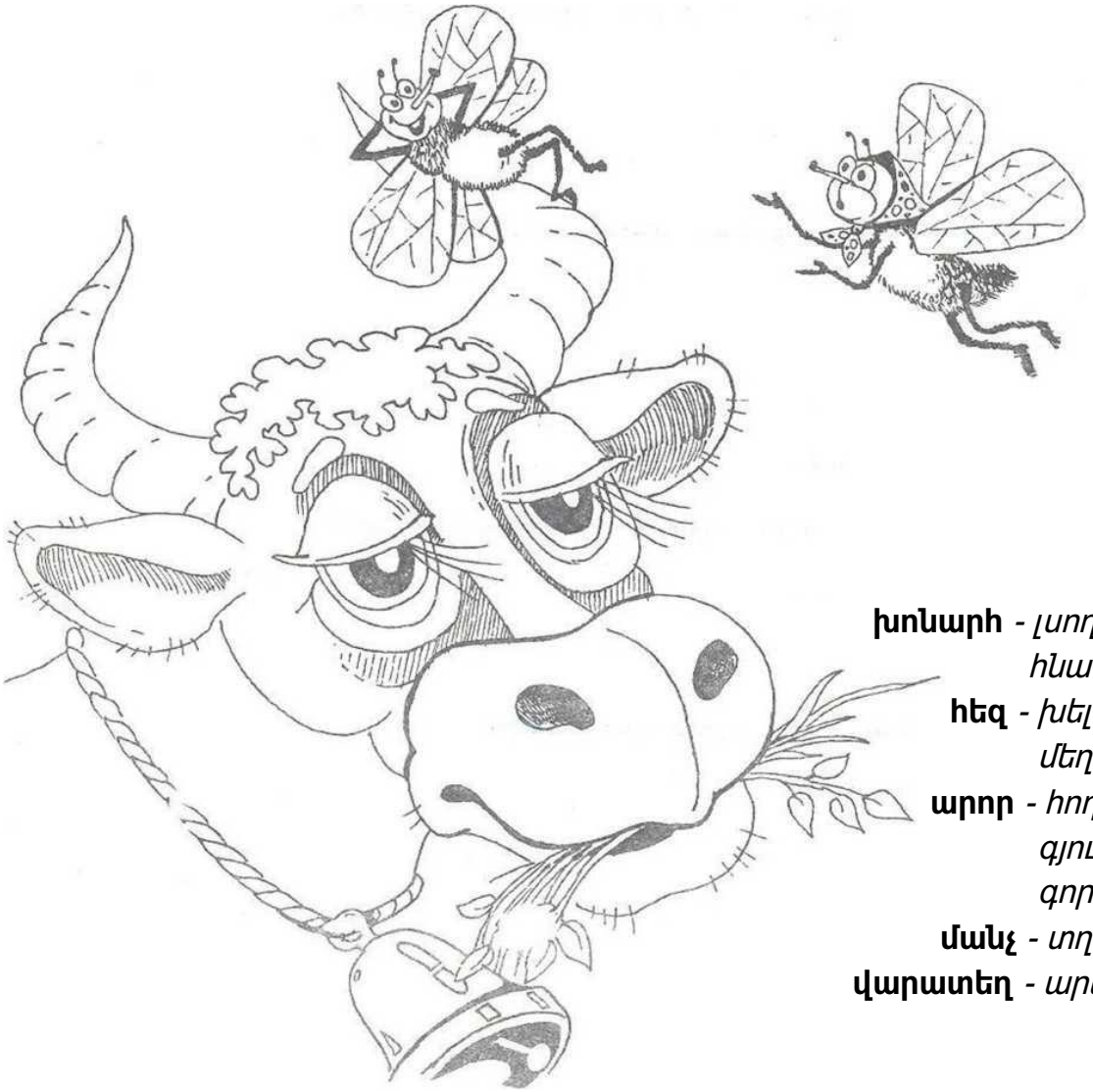

խոնարհ - *լսող, ենթարկվող, հնազանդ*
հեզ - *խելոք, հանգիստ, մեղմ, խոնարհ*
արոր - *հող վարելու գյուղատնտեսական գործիք*
մանչ - *տղա*
վարատեղ - *արտ, վարելու տեղ*

Ինչպիսի՞ն է եզն այս առակում. ճիշտ պատասխանները ընդգծի՛ր.

ա. խոնարհ *գ. հեզ* *ե. հոգնած*

բ. գլուխգովան *դ. չար* *զ. առույգ*

Ո՞ր հատվածում է դա երևում, գրի՛ր:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Ինչպիսի՞ն է պոզին նստած ճանճը. ճիշտ պատասխանը ընդգծի՛ր:

ա. խոնարհ

բ. քիթը տնկած

գ. խելքը գլխին

Առակի ո՞ր տողերում է դա երեում այդ տողերը գրի՛ր:

_____

_____

Շարունակի՛ր պատմել առակը:

Մի հոգնած եզ վարատեղից տուն էր գալիս: Պոզին մի ճանճ էր նստած:

_____

_____

Քո կարծիքով՝ եզն ի՞նչ կասեր քիթը տնկած ճանճին:

_____

_____

Ո՞ր ստեղծագործություններից են և ովքե՞ր են. կարո՞ղ ես գրել.

Նմուշ՝ - Ես ի՞նչ պիտի անեմ, չքրե՞մ երկիրը:

«Արևի հրամանը» ամպիկ

- Դադար չանեմ ես մինչև ծով:

«_____» _____

- Ես իմ բաժին երկինքն եմ պահելու:

«_____» _____

- Դուք ինձ չեք նկատեի, եթե ես երևամ նրանց հետ միատեղ:

«_____» _____

- Ոսկեհատիկ ագռավ տատիկ, ո՞վ է մեզնից նախշունը:

«_____» _____

- Թռչելս ո՞րն է, երգելս ո՞րն է:

«_____» _____

ԱՂՎԵՍՆ ՈՒ ՍԱԳԵՐԸ

Օրերից մի օր աղվեսը գալիս է մարգագետին: Այստեղ սագեր են արածելիս լինում, սիրուն, չաղլիկ սագեր:

Աղվեսը ծիծաղում է.

- Ոնց որ ինձ կանչած լինեք. ինչ լա՛վ եք կողք կողքի շարվել: Հիմա ձեզ հերթով անուշ կանեմ:

Սագերը լեղաճաք են լինում, սկսում են աղաչանք-պաղատանք անել.

- Մեզ մի ուտի, աղվե՛ս աղա, խնայի՛ր մեր կյանքը:

- Չէ, – ասում է աղվեսը, – ինչո՞ւ խնայեմ:

Բոլորիդ էլ կուտեմ:

Ի՞նչ անեին խեղճ սագերը:

Վերջապես նրանցից մեկը թե.

- Աղվե՛ս աղա, հրամանքդ, թույլ տուր մեռնելուց առաջ երգենք, շատ չէ, մի երգ: Հենց որ վերջացնենք, մեզ կեր, անուշ լինի: Ծարքով էլ կնստենք, որ մեզնից ամենայուղալիներին ջոկես:

- Լավ, – համաձայնում է աղվեսը, – ի՞նչ կա որ, երգե՛ք, կսպասեմ:

Այստեղ առաջին սագը ձայնը գլուխն է գցում, բայց տեսեք, թե ինչ երկար երգ է դուրս գալիս, ի՞նչ երկար երգ:

Ղա՛-ղա՛-ղա՛...

Երկրորդն իսկույն բռնում է կչկչոցի ծայրը.

– Ղա՛-ղա՛-ղա՛, ղա՛-ղա՛-ղա՛...

Մեջ է ընկնում երրորդը.

– Ղա՛-ղա՛-ղա՛, ղա՛-ղա՛-ղա՛, ղա՛-ղա՛-ղա՛...

Վրա է տալիս չորրորդը.

– Ղա՛-ղա՛-ղա՛, ղա՛-ղա՛-ղա՛, ղա՛-ղա՛-ղա՛, ղա՛-ղա՛-ղա՛...

Հինգերորդն էլ ետ չի մնում.

– Ղա՛-ղա՛-ղա՛, ղա՛-ղա՛-ղա՛, ղա՛-ղա՛-ղա՛, ղա՛-ղա՛-ղա՛...

Հետո սկսում են աղմկել բոլորը միասին.

– Ղա՛-ղա՛-ղա՛, ղա՛-ղա՛-ղա՛...

Երբ սագերի երգն ավարտվի, հեքիաթն էլ կվերջանա:

Դե, սագերը հո հիմա՞ր չեն, մինչև այսօր էլ երգում են.

– Ղա՛-ղա՛-ղա՛, ղա՛-ղա՛-ղա՛...

մարգագետին - *կանաչով և ծաղիկներով ծածկված դաշտ*

խնայել - *խղճալ, չպատմել*

Ի՞նչ է նշանակում

լեղաճաք անել _____ *աղաչանք պաղատանք անել* _____

ձայնը գլուխը գցել _____ *անուշ անել* _____

Հեքիաթում ի՞նչ է գրված այս նախադասությունների փոխարեն, գտի՛ր և գրի՛ր:

ա. Մի անգամ աղվեսը գալիս է մարգագետին:

_____

բ. Հիմա ես ձեզ հերթով կուտեմ:

_____

գ. Սագերը սարսափում են:

_____

դ. Այստեղ առաջին սագը բարձր երգում է:

_____

ե. Երկրորդն է իսկույն սկսում կչկչալ:

_____

Հեքիաթում գտիր սագերին նկարագրող նախադասությունը և գրի՛ր:

_____

_____

Մի քիչ պատմի՛ր այս սագերի և աղվեսի մասին:

_____

_____

Մխիթարի՛ր աղվեսին:

_____

_____

Մարգագետին նկարի՛ր և նկարագրի՛ր քո նկարածը:

_____

_____

_____

_____

Ականջիդ օղ արա՛:

Աղվեսի քիթը խաղաղին չհասավ, ասաց՝ խակ է:

Փորձված աղվեսը երկու ոտքով է թակարդ ընկնում:

Հիմա ինքդ հորինի՛ր.

ԵՐԳՈՂ ԾԱՌԵՐԻ ԱՆՏԱՌՈՒՄ

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ԱՆՃՈՌՆԻ ՃՈՒՏԻԿԸ

Քսանմեկ օր թուխսը վեր չէր կենում ձվերի վրայից: Արդեն դուրս էին եկել տասներկու բրդոտ ճտեր, մնում էր միայն մի կանաչավուն ձու:

Հանկարծ թուխսը լսեց, որ ձվի ներսից թխկթխկացնում են: Իսկույն կտուցով ձուն ջարդեց, և միջից դուրս եկավ ճուտիկը:

Սա նման չէր իր եղբայրներին ու քույրիկներին: Ավելի բրդոտ էր, ավելի դեղին, տոտիկները կարճ-կարճ, կտուցը՝ տափակ:

- Անճոռնի է,– մտածեց մայրը:

Հավն իր ճուտիկներին հավաքեց ու հպարտ-հպարտ, կռթկռթալով գնաց բակ: Բոլորն արագ-արագ վազվզում էին: Միայն վերջում դուրս եկած ճուտիկը քայլում էր ծանր ու օրորվելով:

Մայրը ճուտիկներին տարավ առվի ափը քուջուջ անելու:

Անճոռնի ճուտիկը ջուրը տեսավ թե չէ, մեջը ընկավ:

Մայրը սաստիկ ճչում Լէր, թևերը թափահարում, դեպի ջուրը նետվում: Ճուտիկները ճվճվում էին և դեսուդեն ընկնում, իսկ անճոռնի ճուտիկը հանգիստ լող էր տալիս ջրի երեսին:

Պառավ նանը, աղմուկը լսելով, դուրս վազեց, որ տեսնի, թև ինչ է պատահել:

Լողացող ճուտիկին տեսնելով՝ նա գոչեց.

- Վայ, այս ի՞նչ եմ արել, հավի տակ բադի ձու եմ դրել:

թուխս – *ձվերի վրա նստող մայր հավ (այդ ձվերից ճտեր են դուրս գալիս)*

անճոռնի – *տգեղ, այլանդակ*

գոչել – *գոռալ, կանչել*

Նախադասությունները արտագրիր ըստ դեպքերի հաջորդականության:

Հավը թուխս է նստում:

Անճոռնի ճուտիկը մտավ ջուրը:

Հավը ճուտիկներին տանում է առվի ափ քուջուջ անելու:

Հավ մայրիկը ճվճվում է, դեսուդեն ընկնում, իսկ ճուտիկը հանգիստ լող է տալիս:

Ձվից դուրս է գալիս անճոռնի ճուտիկը:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Պատմիր նանին և ճտին վերաբերող հատվածը:

Պառավ նանը _____

_____

_____

Անճոռնի ճտի անունից պատմի՛ր իր ջուրը մտնելու մասին:

Հենց առուն տեսա, ընկա մեջը: Ուրախ-ուրախ լողում էի, իսկ հավ-մայրիկը...

_____

_____

_____

«Անճոռնի ճուտիկը» հեքիաթի շարունակությունը ինքդ հորինի՛ր:

ԱՆՃՈՌՆԻ ՃՈՒՏԻԿԻ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ԿԱՑԻՆ ԱԽՊԵՐ

Մի մարդ գնաց հեռու երկիր աշխատանք անելու: Ընկավ մի գյուղ: Տեսավ՝ այդ գյուղի մարդիկ ձեռով են փայտ կոտրատում:

- Ախպեր,– ասավ,– ինչո՞ւ եք ձեռով փայտ կոտրում, մի՞թե կացին չունեք:

- Կացինն ի՞նչ բան է,– հարցրին գյուղացիք:

Մարդը իր կացինը գոտիկից հանեց, փայտը ջարդեց, մանրեց, դարսեց մյուս կողմ:Գյուղացիք այս տեսան, վազեցին գյուղամեջ, ձայն տվին իրար.

- Տո՛, եկե՛ք, տեսե՛ք, կացին ախպերը ինչ արավ: Գյուղացիք հավաքվեցին կացնի տիրոջ գլխին, խնդրեցին, աղաչեցին, շատ ապրանք տվին ու կացինը ձեռից առան:

Կացինը առան, որ հերթով կոտորեն իրենց փայտը:

Առաջին օրը տանուտերը տարավ: Կացինը վրա բերավ թե չէ՝ ոտը կտրեց: Գոռալով ընկավ գյուղամեջ:

- Տո՛, եկե՛ք, եկե՛ք, կացին ախպերը կատաղել է, ոտս կծեց:

Գյուղացիք եկան, հավաքվեցին, փայտերը առան, սկսեցին կացնին ծեծել: Ծեծեցին, տեսան բան չդառավ, փայտերը կիտեցին վրան, կրակեցին:

Բոց, բարձրացավ, չորս կողմը բռնեց: Երբ կրակն իջավ, եկան բաց արին, տեսան՝ կացինը կարմրել է: Գոռացին.

- Վա՛յ, տղե՛ք, կացին ախպերը բարկացել է. տեսե՛ք՝ ոնց է կարմրել, որտեղ որ է, մեր գլխին մի փորձանք կբերի: Ի՞նչ անենք:

Մտածեցին, մտածեցին ու վճռեցին տանեն բանտը գցեն:

Տարան գցեցին տանատերի մարագը: Մարագը լիքը դարման էր. գցեցին թե չէ՝ կրակն առավ, բոցը երկինք բարձրացավ:

Գյուղացիք սարսափած վազեցին տիրոջ հետևից թե՝ «Ե՛կ, Աստծու սիրուն, կացին ախպորը բան հասկացրու»:

կիտել - *մի տեղ հավաքել, դիզել, իրար վրա լցնել, կույտ անել*

մարագ - *ուտելիք, չոր խոտ, անասուն պահելու տեղ*

դարման - *չոր խոտ, հացաբույսերի մանրացրած ցողունը*

դարսել - *իրար վրա շարել, դասավորել*

գյուղամեջ - *գյուղի կենտրոն*

տանուտեր - *գյուղի ղեկավարը, գյուղապետ*

բան չդառավ - *ոչինչ չեղավ, բան չպատահեց, բան դուրս չեկավ*

կրակեցին - *կրակ տվեցին, վառեցին*

Կարո՞ղ ես գրել՝ ինչ է նշանակում

աշխատանք անել _____

իրար ձայն տալ _____

հավաքվել կացնի տիրոջ գլխին _____

կացինը վրա բերել _____

բոցը չորս կողմը բռնել _____

բոցը երկինը բարձրանալ _____

Կացնի տիրոջ անունից պատմիր կացինը գյուղացիներին տալու պատմությունը:

Գնացել էի հեռու երկիր աշխատանք անելու: Ընկա մի գյուղ և ի՞նչ տեսնեմ _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Այս նախադասությունները արտագրի՛ր և դասավորի՛ր դեպքերի հաջորդականությամբ:

Գյուղացիները կացինը վերցրին:

Կացինը գցեցին մարագը, մարագը վառվեց:

Տանուտերը կացինով ոտը կտրեց, որովհետև օգտագործել չգիտեր:

Կացինին ծեծեցին:

Կացինին վառեցին:

Մանրամասն պատմի՛ր առաջին փորձանքի մասին:

Ինքդ հորինիր:

ԲԱՐԿԱՑԱԾ ԿԱՑՆԻ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԾԱՂԻԿՆԵՐԸ

- Ո՞ւր գնացին ծաղիկները:
- Սո՛ւս, քնած են հողի տակ,
Տաք ծածկված ողջ ձմեռը
Ձյուն ծածկոցով սպիտակ:
Կգա գարնան արևն էլ ետ
Իր շողերով կենդանի,
Ձմռան սաստիկ ցրտերի հետ
Ձյուն ծածկոցը կտանի:
«Ելե՛ք, – կասի, – ի՛մ մանուկներ».
Ու հենց նրանք իմանան,
Դուրս կհանեն գլխիկները,
Աչիկները կբանան:

ողջ *– ամբողջ*
սաստիկ *– խիստ, ուժեղ*

Ծաղիկները ինչպե՞ս են ձմեռն անցկացնում. գրի՛ր այդ հատվածը:

_____

_____

_____

Իսկ գարունն ինչպե՞ս կգա. այդ հատվածն էլ գրի՛ր:

_____

_____

_____

Գարունը ծաղիկներին ինչպե՞ս է դիմում՝

_____

_____

_____

Պատմի՛ր այն ծաղիկների մասին, որոնք առաջինն են գլխիկները հանում և բացում աչիկները:

_____

_____

_____

Ինչպե՞ս էր բանաստեղծության մեջ.

տաք ծածկված _____ *ցրտեր*

_____*ծածկոց* _____ *շողեր*

Կարո՞ղ ես ինքդ շարունակել.

Ձմռանը՝ ձյունե ծածկոց:

Ամռանը՝ _____ *ծածկոց:*

Գարնանը՝ _____ *ծածկոց:*

Աշնանը՝ _____ *ծածկոց:*

Հեռագրով ծաղիկներին հայտնի՛ր գարնան գալու մասին:

Ծաղիկների հասցեն գրեցի՞ր... չէ՞, դե գրի՛ր:

Պակասեցրո՛ւ հեռագրիդ բառերը, որ քիչ վճարես փոստին:

Ինքդ պատմություն հորինի՛ր:

ԻՆՉ ՊԱՏԱՀԵՑ, ԵՐԲ ԾԱՂԻԿՆԵՐԸ ԱՐԹՆԱՑԱՆ ԶՄՌԱՆԸ

ՄԱՆՈՒԿՆ ՈՒ ՋՈՒՐԸ

Ամպոտ սարից ուրախ ձենով
Ջուր է գալիս, անցնում շենով,
Մի թուխ մանուկ դուրս է վազել,
Ձեռն ու երես պաղ լվացել,
Լվացել է ձեռն ու երես,
Ու դարձել է՝ խոսել էսպես.

- Դու ո՞ր սարեն կուգաս, ջրի՛կ,
Իմ պաղ ջրիկ ու անուշիկ:
- Ես էն սարեն կուգամ մթին,
Որ հին ու նոր ձյունն է գլխին:

- Դու ո՞ր առուն կերթաս, ջրի՛կ:
Իմ պաղ ջրիկ ու անուշիկ:
- Ես էն առուն կերթամ զվարթ,
Ուր ափերն են շուշան ու վարդ:

- Դու ո՞ր այգին կերթաս, ջրի՛կ,
Իմ պաղ ջրիկ ու անուշիկ:
- Ես էն այգին կերթամ դալար,
Որ տերն է ժիր, մեջն այգեպան:

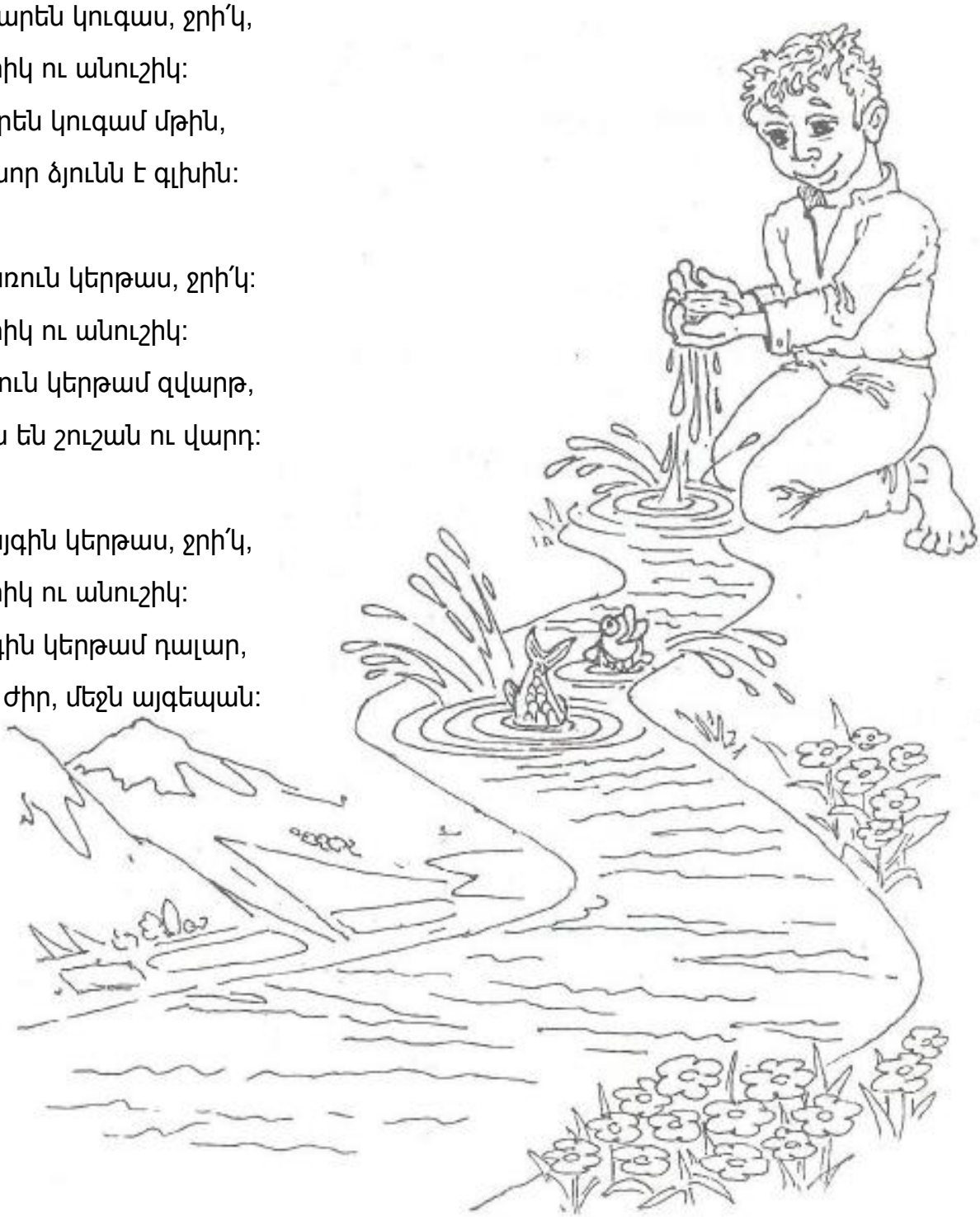

շեն - *բնակավայր, գյուղ*
թուխ - *սևուկ*
դալար - *կանաչ*

Բանաստեղծության մեջ ինչպիսի՞ն են սարը, մանուկը, ջրիկը, այգեպանը, ձյունը:

հին ու նոր ձյուն

_____ *սար* _____ *ջրիկ*

_____ *մանուկ* _____ *այգեպան*

Գրի՛ր՝ ջրիկը որ սարից է գալիս:

_____

_____

Իսկ դեպի ո՞ր առուն է գնում՝

_____

_____

Ի՞նչ հարցեր է տալիս մանուկը ջրին:

1. Ո՞ր սարից ես գալիս, ջրի՛կ:
2. _____
3. _____

Քո կարծիքով առուն ինչի՞ մասին է անվերջ պատմում:

_____

_____

_____

Առուն ինչպիսի՞ն կարող է լինել.

զուլալ առու _____ *առու*

_____ *առու* _____ *առու*

Շարունակի՛ր.

լճակ - լիճ - ծով - օվկիանոս

վայրկյան - _____

ջրիկ - _____

միլիմիետր - _____

Հիմա ինքդ հորինի՛ր:

ԱՌՈՒՆ ՈՒ ՔԱՐԸ

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ՀՆԱՐԱԳԵՏ ՆԱՊԱՍՏԱԿԸ

Լինում է, չի լինում մի հայր նապաստակ է լինում:

Մի օր նապաստակը տնից դուրս է գալիս, տեսնում է տան չորս բոլորն աղվեսներն են վազվզում:

- Վա՛յ իմ գլխին, հիմա ի՞նչ պիտի անեմ, իմ փոքրիկներին ինչպե՞ս սրանց ձեռքից ազատեմ, - ասում է նապաստակը:

Բայց հայրիկը փորձված նապաստակ է: Անպատճառ մի ճար կգտնի: Պստիկ շլդիկը նայում է ու զարմանում, թե այս ի՞նչ է անում հայրիկը, ներկերը հանել է, մի տախտակ դրել իր առջև և վրձինով ինչ-որ գրում է:

Տեսնես այդ ի՞նչ է գրում:

Հայրիկը տախտակը տարավ, տնկեց հենց իրենց տան գլխին ու սուս ու փուս մտավ ներս:

Գալիս է աղվեսն ու կարդում.

«Այստեղ ապրում է պարոն շունը: Ով գայլի կամ աղվեսի տեղ գիտի՝ խնդրեմ իմաց տա»:

- Վա՛յ, տունս քանդվեց, - կանչում է աղվեսն ու լեղապատառ փախչում:

- Ա՛յ կնիկ, երեխանե՛ր, ժողովո՛ւրդ: Պարոն շունը մեր անտառում է բնակվել: Վեր կացեք, գլխներս ազատենք, շո՛ւտ, քոչենք հեռո՛ւ, հեռո՛ւ...

Ա՛յ թե ուրախացան նապաստակները:

Կեցցե՛ մեր հնարագետ հայրիկը:

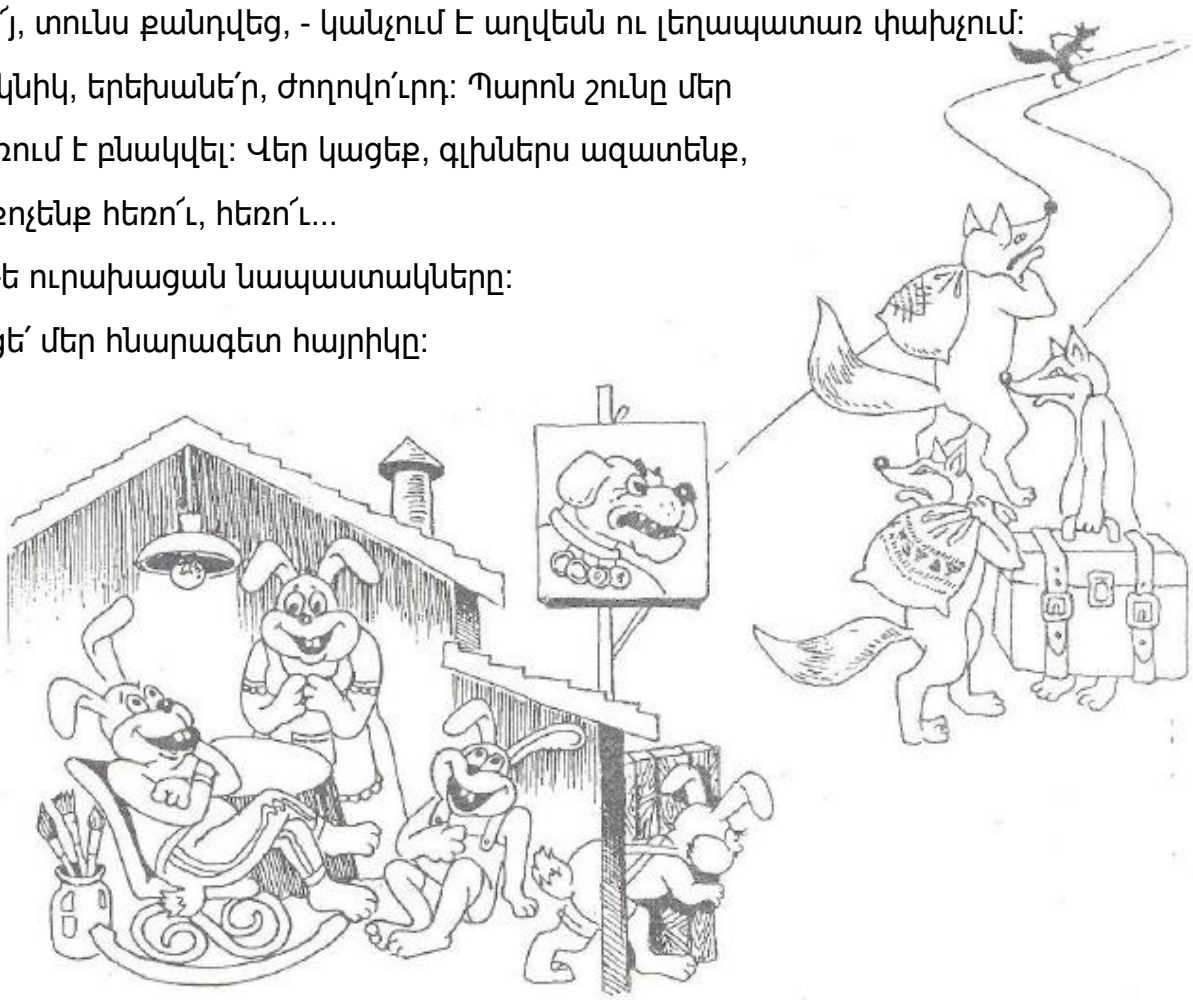

հնարագետ - *ամեն ինչի ելքը գտնող*
փորձված - *փորձ ունեցող*
անպատճառ - *անպայման*
լեղապատառ - *շատ վախեցած*
քոչել - *ունեցվածքը հավաքել ու գնալ ուրիշ տեղ ապրելու*

Ի՞նչ է նշանակում

վա՛յ իմ գլխին - _____

ձեռքից ազատել - _____

ճար գտնել - _____

իմաց տալ - _____

լեղապատառ փախչել - _____

Դո՛ւրս գրիր այն հատվածը, որտեղ պատմվում է հայր նապաստակի փորձված, հնարագետ լինելու մասին:

_____

_____

Հայր աղվեսն ինչպիսի՞ն է:

_____

_____

Ինչո՞ւ ես այդպես կարծում:

_____

_____

Որտե՞ղ են ապրում նապաստակի ընտանիքը և մյուսները. ընդգծիր ճիշտ պատասխանը:

գյուղում *քաղաքում* *անտառում* *դաշտում*

Գրի՛ր այն նախադասությունը, որը տեղեկություն է տալիս այդ մասին:

_____

Հնարագետ նապաստակի անունից գլուխ գովելով պատմի՛ր այս պատմությունը:

- Տեսեք՝ ես ինչ խելացի նապաստակ եմ, է՛:

Հիմա ինքդ հորինիր.

ԻՆՉՈ՞Ի ԵՆ ՆԱՊԱՍՏԱԿԻ ԱԿԱՆՋՆԵՐԸ ԵՐԿԱՐ

ԻՐԻԿՈՒՆ

Արևը շատ էր հոգնել, ման էր եկել ամբողջ օրը.
«Հերիք է, ասավ,
Գնամ պառկեմ ու քնեմ»:

Տերևն ուրախ սվսվում էր, որ կանգ առավ.
«Էս ի՞նչ է, ասավ,
Արևն էլ չի երևում,
Ես էլ պառկեմ ու քնեմ»:

Թռչնակը երգում էր ծառի վրա, հանկարծ լռեց.
«Էս ի՞նչ է, ասավ,
Ո՛չ տերևն է սվսվում,
Ո՛չ արևն է երևում,
Ես էլ գնամ ու քնեմ»:

Նապաստակը ոստոստում էր թփերի տակ, որ ականջը սրեց.
«Էս ի՞նչ է, ասավ,
Ո՛չ թռչնակն է ծլվլում,
Ո՛չ տերևն է սվսվում,
Ո՛չ արևն է երեում,
Ես էլ գնամ ու քնեմ»:

Որսկանը անտառում որս էր որոնում, կանգնեց.
«Էս ի՞նչ է, ասավ,
Ո՛չ նսւպաստակն է վազ տալի,
Ո՛չ թռչնակն է ծլվլում,
Ո՛չ տերևն է սվսվում,
Ո՛չ արևն է երևում,
Ես էլ գնամ ու քնեմ»:

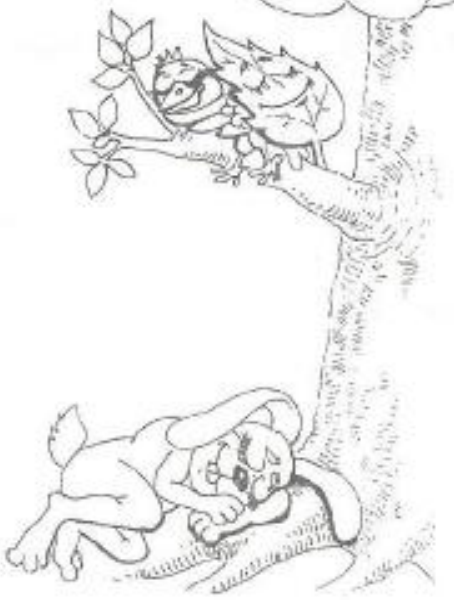

Լուսինը ծագեց, ցած նայեց, տեսավ.

«Էս ի՞նչ է, – ասավ, –

Ո՛չ որսորդն է ման գալի,

Ո՛չ նապաստակն է վազ տալի,

Ո՛չ թռչնակն է ծլվլում,

Ո՛չ տերևն է սվսվում,

Ո՛չ արևն է երևում,

Մենակ ես եմ, որ անքուն

Քեֆ եմ անում երկնքում»:

ուտոստալ – *թռչկոտել, թռվռալ, ցատկռտել*

Թվարկի՛ր բանաստեղծության բոլոր հերոսներին, պատմի՛ր նրանց մասին:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Բանաստեղծության մեջ մինչև քնելը տերևն ուրախ սվսվում էր, իսկ մյուսներն ի՞նչ էին անում

Թռչնակը _____ *էր*:

Նապաստակը _____

Արևը _____

Որսկանը _____

Քեզ դուր եկած հատվածը բանաստեղծությունից դուրս գրիր և նկարի՛ր:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Բարի գիշեր մաղթի՛ր բանաստեղծության հերոսներին:

_____

_____

Հիմա էլ ողջունի՛ր լուսնին:

_____

_____

Իսկ լուսինը ի՞նչ կասի, երբ քնելու գնա:

_____

_____

Ի՞նչ կարող ես պատմել արևի և լուսնի մասին:

_____

_____

_____

Շարունակիր գրել՝ ինչպե՞ս կարթնան արևը, տերևը, թռչնակը, նապաստակը և որսորդը:

Արևը շատ էր քնել, աչքերը բացեց. «Էս ի՞նչ է, – ասաց, – լուսինն էլ չի երևում, ելնեմ աշխարհը լուսավորեմ»: _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Գիշերը ձեր տանը ի՞նչը և ո՞վ է քնում:

_____

_____

Ինքդ հորինի՛ր:

ԱՐԵՎՆ ՈՒ ԾԱՂԻԿԸ

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ՁՄԵՌ

Ծառը մերկացավ,
Ձրկվեց տերևից,
Ձյունի փաթիլներ
Իջան վերևից:
Ձյուն ու ցուրտ եկան,
Առու, գետ լռեց,
Իր արծաթ գորգը
Ձմեռը փռեց:
Ձյունը ծնկահար
Նստեց մեծ ճամփին,
Սպիտակ հյուսերը
Կիտեց գետափին:

ծնկահար *- ծնկներին հասնող*

կիտել *- կուտակել, դիզել մի տեղ հավաքել*

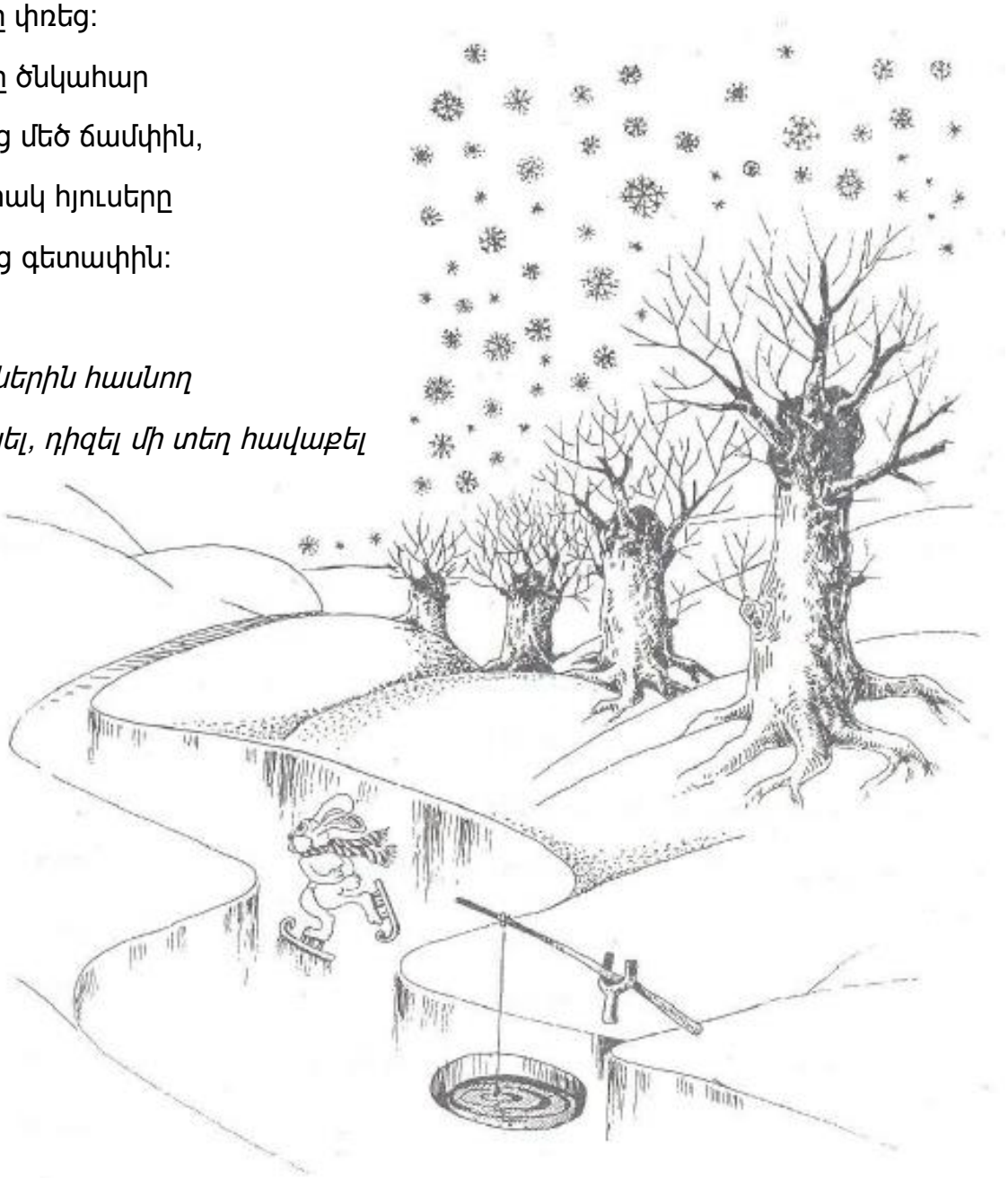

Բանաստեղծության քառատողերը նկարի՛ր՝ խախտելով դրանց հերթականությունը: Տուր կողքիդ նստողին, որ նկարների կողքին գրի համապատասխան քառատողերը:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Բանաստեղծության մեջ ինչպիսի՞ն են գորգը, ձյան հյուսերը, ձյունը, ճամփան:

Նմուշ՝ մեծ ճամփա

_____ *գորգ* _____ *ձյուն*

_____ *հյուսեր* _____ *ճամփա*

Հիմա ինքդ հարմար բառեր գրիր:

ինչպիսի՞ *փաթիլ* *ինչպիսի՞* *ձմեռ*

_____ *փաթիլ* _____ *ձմեռ*

_____ *փաթիլ* _____ *ձմեռ*

ինչպիսի՞ *ձյուն* *ինչպիսի՞* *ցուրտ*

_____ *ձյուն* _____ *ցուրտ*

_____ *ձյուն* _____ *ցուրտ*

Ձմեռն ինչո՞վ է տարբերվում տարվա մյուս եղանակներից:

_____

_____

Ականջիդ օղ արա՛.

Ձմեռվա վարդը կրակն է:

Ամառվա փուշ՝ ձմեռվա նուշ:

Ամառ բեր, ձմեռ կեր:

Ինքդ հորինիր:

ՁՅԱՆ ՓԱԹԻԼԸ

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ՍՈՒՏԼԻԿ ՈՐՍԿԱՆԸ

Հորս կնունքով, մորս ծնունդով, վեր կացանք մի օր հինգ ու վեց հոգով, թրով-թվանքով որսի գնացինք: Հադին էր, Հյուդին էր, Չատին էր, Մատին էր, ես էի, գնացինք որսի...

Սարեր, ձորեր դուզ գնացինք, որտեղ որս կար՝ սուս ու փուս գնացինք, որտեղ ահ էր՝ կուզ ու կուզ գնացինք...

Գնացի՛նք, գնացի՛նք, շատ թե քիչ, մին էլ տեսնենք երեք լիճ. երկուսը ցամաք, մընի մեջ էլ ըսկի ջուր չկա: Մին էլ, ըհը, մտիկ տանք, որ էս անջուր լճում լողում են, ճչում երեք հատ սպիտակ բադ, երկուսը սատկած են, մինն էլ կենդանի չի:

- Հադի՛, տո՛ւր, հա տո՛ւր:
- Թե՝ թվանք չունեմ:
- Հյուդի՛, տո՛ւր, հա տո՛ւր:
- Ես էլ չունեմ:
- Չատի... Մատի...
- Մենք էլ չունենք:

Բա ի՞նչ անենք...

Հորս ձեռին կարճ ու երկար, հաստ ու բարակ մի փետ կար. երեսն առավ, նշան դրեց, մին էլ տրա՛ք, որ կրակեց...

Նա կրակեց, ես զարկեցի, որ զարկեցի՝ փռվեց էսպես - ամեն թևը հինգ գազ ու կես...

- Հադի, դանա՛կ...

Թե՝ դանակ չունեմ:

- Հյուդի, դու...
- Ես էլ չունեմ:

- Չատի՞, Մատի՞...

- Մենք էլ չունենք...

- Բա ի՞նչ անենք...

Հերս էլ ունի, բերան չունի:

Էս անբերան դանակը քաշեցինք: Հադին մորթեց, չկարաց, Հյուդին մորթեց, չկարաց, Չատին չկարաց, Մատին չկարաց, հերս էլ չկարաց, ե՛ս քաշեցի մորթեցի:

Մորթեցի, վեր գցեցի, բադ՝ մի ասի, մի գոմեշ՝ ասա: Հադին շալակեց, չկարաց,Հյուդին շալակեց, չկարաց, Չատին չկարաց, Մատին չկարաց, հերս էլ չկարաց, ե՛ս շալակեցի: Շալակեցի, գնացինք:

Գնացինք, գնացինք, հասանք մի տեղ, մին էլ տեսնենք երեք գեղ, երկուսի տեղն իսկի չի երևում, մընումն էլ իսկի շենլիկ չկա: Էս անշեն գեղում դես ման եկանք, դեն ման եկանք, մի տուն գտանք, մեջը՝ երեք պառավ, երկուսը՝ մեռած, մընի բերանումն էլ շունչ չկա:

- Տղերք, – ասինք, – եկեք բադով փլավ անենք:

Էս անշունչ պառավը գնաց դես ման եկավ, դեն ման եկավ, կես բրինձ գտավ, երեք պղինձ, երկուսը՝ ծակ, մինն էլ իսկի տակ չունի:

Ջուրը լցրինք էս անտակ պղինձը, մեջը ածինք բադն ու բրինձը, անկրակ եփեցինք: Եփեց, եփեց, միսն ու բրինձը գնացին, մնաց ջուրը:

Որսից եկած սոված մարդի՛կ, վրա եկանք, կերա՞նք, կերա՞նք, ոչ աչքներս բան տեսավ, ոչ բերաններս բան մտավ:

դուզ *- ուղիղ*
գազ *- չափի միավոր*
թվանք *- հրացամ*
շենլիկ *- տուն*

Ի՞նչ է նշանակում.

սուս ու փուս - _____

մտիկ տալ - _____

մընի բերանում էլ շունչ չկա - _____

ոչ աչքներս բան տեսավ, ոչ բերաններս բան մտավ - _____

ամեն թևը հինգ գազ ու կես - _____

Այս նախադասություններին համապատասխան նախադասությունները գտի՛ր ու գրի՛ր:

Որտեղ որս կար՝ լուռ գնացինք:

_____

Բավականին գնացինք, մեկ էլ տեսնենք երեք լիճ. երկուսը՝ ցամաք, մեկն էլ՝ անջուր:

_____

_____

_____

Նա կրակեց, ես զարկեցի, որ զարկեցի՝ փռվեց էսպես – թևերը՝ երկա՛ր– երկա՛ր:

_____

_____

Մորթեցի, գցեցի, մի հսկայական բադ էր:

_____

_____

Էս անշեն գյուղում այս ու այն կողմ ման եկանք, մի տուն գտանք, մեջը՝ երեք պառավ, երկուսը՝ մեռած, մեկը՝ անշունչ:

_____

_____

Պատմի՛ր ըստ տրված վերնագրերի:

ԳՆԱՑԻՆՔ ՈՐՍԻ

_____

_____

_____

_____

ԵՐԵՔ ԲԱԴ

ԵՐԵՔ ՊԱՌԱՎ

ԲԱԴՈՎ ՓԼԱՎ

Պատմի՛ր սուտլիկ որսկանի մասին, նա միայն սուտլի՞կ էր, թե՞...

Հեքիաթից դո՛ւրս գրիր ամենահետաքրքիր հատվածը:

Սուտլիկ որսկանի անունից բոլորին հրավիրի՛ր բադով փլավ ուտելու:

_____

_____

_____

_____

Անշունչ պառավի անունից շարունակիր պատմել «Սուտլիկ որսկանը»:

Մեր անշեն գյուղում երեք պառավ ենք ապրում, երկուսը՝ մեռած, իմ բերանում էլ ըսկի շունչ չկա:

Մի իրիկուն, որ առավոտ էր, մեր գյուղ եկավ վեց սուտլիկ որսկան, հինգը _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Նամակ գրի՛ր սուտլիկ որսկանին:

_____

_____

_____

_____

Սուտլիկ որսկանի անունից նոր սուտլիկ պատմություն հորինի՛ր:

ՈՉ ՄԻ ԲԱՆԻՑ ՄԱՐԴՈՒԿԸ

Կար չկար ոչ մի բանից մարդուկ կար: Ոչ մի բանից մարդո՞ւկ: Այո, նրա քիթն էլ էր ոչ մի

բանից, բերանն էլ: Հագին բա՛ն չկար, կոշիկներն էլ ոչ մի բանից էին:

Մի օր մարդուկը քայլում է ճամփով, որ ոչ մի տեղ չէր տանում, և հանդիպում է ոչ մի բանից մկնիկի:

- Լսի՛ր, - ասում է մարդուկը, - դու կատուներից չե՞ս վախենում:

- Ո՛չ, - պատասխանում է մկնիկը: - Այս երկրում կատուներն էլ են ոչ մի բանից, նրանց բեղերն էլ, ճանկերն էլ: Իսկ ես պանիր եմ սիրում: Ես ուտում եմ միայն անցքերը: Ճիշտ է, նրանք հոտ չունեն, բայց քաղցր են:

- Իմ գլուխը պտտվեց, - ասաց ոչ մի բանից մարդուկը:

- Եվ եթե նույնիսկ գլուխդ պատին տաս, ոչ մի բան էլ չի լինի:

Մարդուկը որոշեց փորձել. մի պատ գտավ, որ գլուխը պատին տա: Բայց տես ինչ դուրս եկավ՝ պատն էլ էր ոչ մի բանից: Եվ քանի որ մարդուկը ուժեղ էր թափ առել, խփելիս անցավ պատի մյուս կողմը: Այնտեղ ոչի՛նչ չկար:

Մարդուկը այնքան հոգնեց այդքան ոչ մի բանից, որ քնեց:

Երազում տեսավ՝ իբր ինքը ոչ մի բանից մարդուկ է, քայլում է ոչ մի տեղ չտանող ճանապարհով, հանդիպում ոչ մի բանից մկնիկի:

Երազում մարդուկը նույնիսկ պանրի անցքեր կերավ: Ճիշտ էր ասում մկնիկը՝ այդ անցքերը իսկապես հոտ չունեին և քաղցր էին:

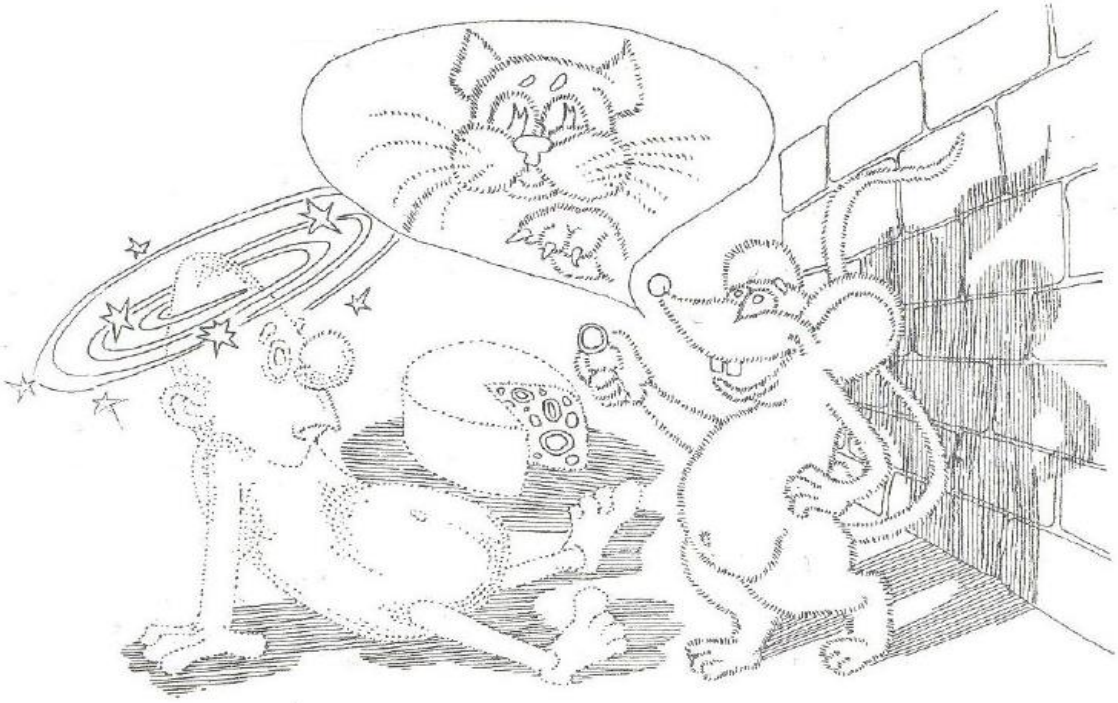

Հեքիաթից դո՛ւրս գրիր ամենազարմանալի հատվածը:

_____

_____

_____

_____

Շարունակի՛ր մկնիկի խոսքերը:

Նրանց բեղերը ոչ մի բանից են _____

_____

_____

Մարդուկի անունից շարունակիր պատմել մինչև վերջ:

Գլուխս խփեցի իմ գտած պատին:

_____

_____

_____

_____

Նկարի՛ր և նկարագրի՛ր ոչ մի բանից մկնիկի բույնը:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Ինչպիսի՞ն է ոչ մի բանից պանիրը:

_____

_____

_____

Հանդիպել են ոչ մի բանից մուկն ու ոչ մի բանից կատուն.

Պատմի՛ր ամենահետաքրքիր ոչ մի բանիցի մասին:

Լինում է չի լինում _____, *որը ոչ մի բանից էր:*

_____

_____

_____

_____

_____

Շարունակի՛ր:

Մի շատ տարօրինակ ճանապարհ կար: Ոչ ոք դրանից գլուխ չէր հանում, որովհետև այն ոչ մի տեղ չէր տանում: _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ԹԱՐՍ ՀԱՐՑԵՐ

Կար-չկար մի տղա, որն ամբողջ օրը սրան-նրան ձանձրացնում էր հարցերով: Հարցեր տալը, իհարկե, վատ բան չէ, ընդհակառակը, հարցասիրությունը գովելի է, բայց վատն այն է, որ այդ տղայի հարցերին ոչ ոք չէր կարողանում պատասխանել:

Ասենք, գալիս էր ու հարցնում.

- Ինչո՞ւ դարակները սեղան ունեն:

Մարդիկ զարմանքից աչքերը չռում էին, կամ էլ հենց այնպես պատասխանում.

- Դարակները նրա համար են, որ նրա մեջ որևէ բան դնեն, օրինակ՝ սպասք, դանակ, պատառաքաղ և այլն:

- Ես գիտեմ՝ ինչի համար են դարակները, բայց ինչո՞ւ դարակները սեղան ունեն:

Մարդիկ շարժում էին գլուխները և հեռանում:

Մի ուրիշ անգամ նա հարցնում էր.

- Ինչո՞ւ պոչը ձուկ ունի:

Կամ թե՝

- Ինչո՞ւ բեղերը կատու ունեն:

Տղան մեծանում էր, բայց շարունակում էր մնալ ինչուիկ, և այն էլ՝ ոչ թե սովորական, այլ՝ թարս ինչուիկ: Մեծանալուց հետո էլ նա դիմում էր բոլորին զանազան հարցերով: Պարզ է, որ ոչ ոք չէր կարող պատասխանել նրա հարցերին: Բոլորովին հուսահատվելով՝ թարս ինչուիկը տեղափոխվեց մի սարի գագաթ, իր համար խրճիթ շինեց և այնտեղ հնարում էր նոր-նոր հարցեր: Հնարում էր, գրում տետրի մեջ, իսկ հետո մեծ տանջանքով աշխատում գտնել նրանց պատասխանները: Սակայն ամբողջ կյանքում նա այդպես էլ երբեք չգտավ իր հարցերի պատասխանները:

Եվ ինչպե՞ս գտներ, եթե նրա տետրում գրված էր. «Ինչո՞ւ ստվերը բարդի ունի: Ինչո՞ւ ամպերը նամակ չեն գրում: Ինչո՞ւ նամականիշները գարեջուր չեն խմում»:

Աստիճանաբար նրա մորուքն աճեց, մի երկա՛ր մորուք դարձավ, նա չէր էլ մտածում այն սափրել. դրա վախարեն նա հորինում էր նոր հարց. «Ինչո՞ւ մորուքը դեմք ունի»:

Երբ նա մեռավ, մի գիտնական ուսումնասիրեց նրա կյանքը և կատարեց զարմանալի հայտնագործություն. պարզվեց, որ այդ ինչուիկը սովոր էր գուլպաները թարսերես հագնել և այդպես էլ հագնում էր իր ողջ կյանքում: Հենց այդ պատճառով էլ մինչև վերջ չսովորեց ճիշտ հարցեր տալ:

Հապա նայիր քո գուլպաներին, ճի՞շտ ես հագել:

թոթվել - *շարժել, թափ տալ*

զանազան - *տարբեր տեսակի*

Վերնագրի՛ր այս հատվածը:

_____

Մի տարօրինակ տղա կար: Նա միշտ թարս հարցեր էր տալիս:

- Ինչո՞ւ դարակները սեղան ունեն:

- Ինչո՞ւ պոչը ձուկ ունի:

- Ինչո՞ւ բեղերը կատու ունեն:

Իսկ նրա հարցերին ոչ ոք չէր կարողանում պատասխանել:

Հիմա ինքդ համառոտ պատմի՛ր:

ԹԱՐՍ ԻՆՉՈՒԻԿԸ ՀԵՌԱՆՈՒՄ Է ՔԱՂԱՔԻՑ

_____

_____

_____

ԻՆՉՈՒԻԿԻ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

_____

_____

_____

Պատասխանի՛ր թարս հարցերին:

ԻՆՉՈ՞Ւ ԿՆՃԻԹԸ ՓԻՂ ՈՒՆԻ

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ԻՆՉՈ՞Ւ ԱՍՏՂԵՐԸ ԵՐԿԻՆՔ ՈՒՆԵՆ

ԻՆՉՈ՞Ւ ԱՄՊԵՐԸ ՆԱՄԱԿ ՉԵՆ ԳՐՈՒՄ

Հեքիաթից դո՛ւրս դրիր ամենահետաքրքիր հատվածը:

Ինքդ թարս հարցեր գրի՛ր: Տուր կողքիդ նստողին, որ փորձի պատասխանել:

Ինքդ հորինի՛ր.

ԹԱՐՍ ԻՐԵՐԻ ՔԱՂԱՔՈՒՄ

Ես ճամփորդել շատ եմ սիրում: Դա շատ լավ է: Բայց տեսեք մի անգամ ինձ հետ ինչ պատահեց:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ՊԱՀՄՏՈՑԻ

Մի անգամ Մութը որոշեց պահմտոցի խաղալ Լուսնի հետ:

Նա թաքնվեց տների, ծխնելույզների ետևում և շունչը պահած այնքան նստեց, մինչև Լուսինն անշտապ մոտեցավ ու գտավ նրան:

Մեկ-մեկ էլ Մութը թաքնվում էր ճանապարհն անցնող կատվի կամ շան ետևում: Նա կարողանում էր ճարպկորեն թաքնվել Լուսնից:

Արևը ծագեց ու փոխվեց ամեն ինչ:

- Ա՛յ, այդպես, – ասաց Լուսինը, – տեսնենք Արևից ո՞ւր պիտի փախչես:

- Երբ երեխաները դպրոց գնան, նրանց ետևում կթաքնվեմ, – պատասխանեց Մութը: - Ես կդառնամ նրանց ստվերը:

- Բայց երբ երեխաները մտնեն դպրոց, այդ ժամանակ ո՞րտեղ կթաքնվես: Հիմարի՛կ, ես քեզ լավ խորհուրդ կտամ, թաքնվիր Երկրի մյուս կողմում, թե չէ Արևն անմիջապես կգտնի քեզ:

- Չի գտնի,– պատասխանեց Մութը: - Կտեսնես, որ չի գտնի:

Բայց Արևն ավելի ու ավելի բարձրացավ: Մութն ստիպված նահանջեց դեպի Երկրի մյուս կողմը, ու այնտեղ գիշեր եղավ: Իսկ այս կողմում Արևի հետ պահմտոցի խաղալու համար մնացին միայն մի քանի փոքրիկ մուգ շերտեր:

Այդ շերտերը շատ ուրախ էին, վազում էին մարդկանց ետևից, վազում էին նույնիսկ կովերի ետևից, իսկ մի քանիսը դարձան թռչունների ստվերներ և նրանց հետ թռչում էին մարգագետիններով: Բայց Արևը նրանց բոլորին էլ գտավ, մնաց միայն մի մուգ շերտ:

- Քեզ էլ կբռնեմ, – ասաց Արևը: - Որտեղ էլ թաքնվես, կբռնեմ:

- Չես կարող,– ասաց մուգ շերտը: - Ես այնպիսի տեղ գիտեմ, որտեղ ինձ երբեք չես գտնի:

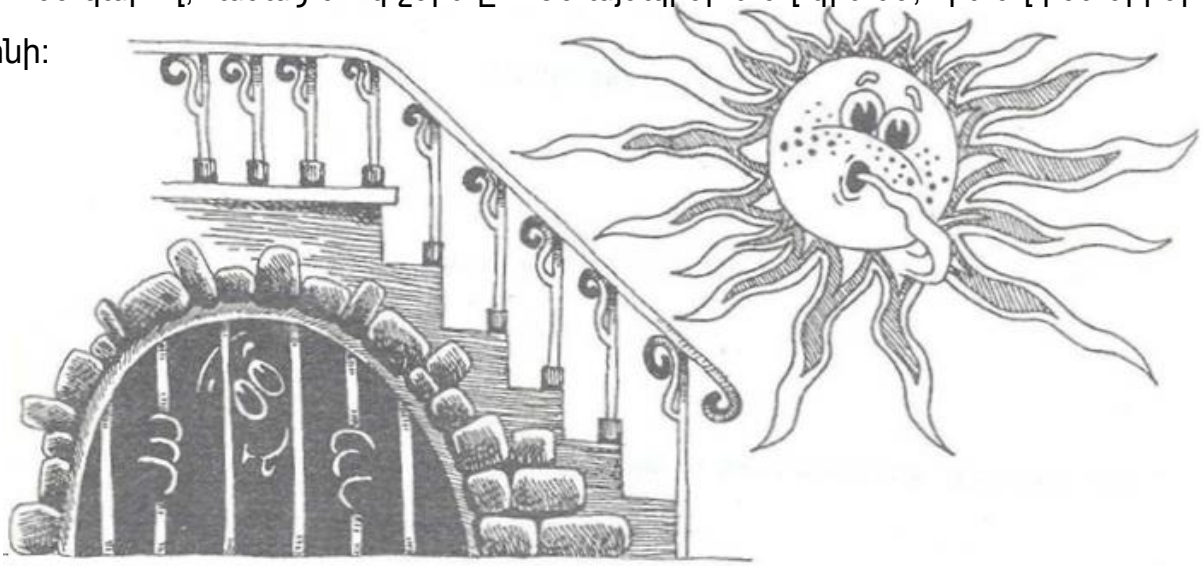

- Աչքերդ փակի՛ր ու հաշվի՛ր մինչև տասը, իսկ ես կթաքնվեմ:

Արևն անցավ թուխպի ետևը, հաշվեց մինչև տասը ու դուրս եկավ:

- Թաքնվել է մեկնումեկի ետևը ու դարձել նրա ստվերը, – մտածեց Արևը:

Նա լուսավորեց բոլոր անկյունները. Մութը չկար ու չկար: Շատ լուսավորեց Արևը, բայց այդպես էլ չգտավ, չէր էլ կարող ցանել, որովհետև Մութը հարմար տեղ էր թաքնվել՝ սանդուղքի տակ՝ նկուղում:

- Ի՜նչ հաճելի է այստեղ, – մտածեց Մութը: - Այլևս դուրս չեմ գա:

Ու դուրս չեկավ: Ահա թե ինչու՝ սանդուղքի տակ գտնվող նկուղում միշտ մո՛ւթ-մութ է:

ծխնելույզ - *խողովակ, որտեղից դուրս է գալիս վառարանի ծուխը*
անշտապ - *առանց շտապելու*
նահանջել - *ետ գնալ, ետ քաշվել*
թուխպ - *ամպ*
խորշ - *որևէ բանի վրա առաջացած ճեղք կամ փոս*
սանդուղք - *աստիճան*
նկուղ - *տան (շենքի) ներքևի հարկը, որ սովորաբար գտնվում է գետնի մեջ, գետնահարկ*

Պատմի՛ր ըստ վերնագրերի.

ՄՈՒԹՆ ՈՒ ԼՈՒՍԻՆԸ

_____

_____

ԱՐԵՎՆ ԱՎԵԼԻ ՈՒ ԱՎԵԼԻ ԲԱՐՁՐԱՑԱՎ

_____

_____

ԱՐԵՎՆ ՈՒ ՄՈՒԹԸ

_____

_____

Ա՛Յ ՔԵԶ ՓՐԿՈՒԹՅՈՒՆ

_____

_____

Քո կարծիքով՝ մութն ինչո՞ւ է նկուղ սիրում:

_____

Հանելուկ հորինի՛ր մութի մասին:

Մութ նկարի՛ր:

Ի՞նչ կարող ես պատմել գիշերվա մասին:

Իսկ առավոտի մասին ի՞նչ կպատմես:

Պատմություն հորինի՛ր:

ՄՈՒԹՆ ՈՒ ԱՆՏԱՌԸ

ԳՐՔԻՑ ՓԱԽԱԾ ՄԿՆԻԿԸ

Մկնիկն ամբողջ կյանքում ապրել էր բարակ, էժանագին գրքույկում, որի մեջ նկարներով
փոքրիկ պատմություններ կային: Մկնիկը շատ էր ձանձրացել և մի օր որոշեց փոխել բնակարանը, գտնել այնպիսի տուն, որի թուղթը բանի պետք լիներ, գոնե նրանից պանրի հոտ գար:
Նա հավաքեց ուժերը ու, որ չթռա՛վ, հայտնվեց իրական կյանքում՝ իսկական մկների մոտ:

- Սքաուշ, – շատ վախեցավ մկնիկը, կատվի հոտ էր առել:

- Ի՞նչ ասաց սա, - զարմացան կողքի մկները, որ ոչ մի բան չէին հասկացել նրա ասածից:

- Սփլում, բախ փլում, - ասաց մկնիկը: Խեղճը միայն իր գրքի կենդանիների լեզվով էր խոսում:

- Երևի ուրիշ երկրից է եկել, - ասաց մի թոշակառու մուկ, որը երկար ժամանակ մի մեծ նավի վրա էր ծառայել: Նա փորձևց անգլերեն խոսել նորեկի հետ: Մկնիկը ոչինչ չհասկացավ ու ասաց.

- Սիխի փնիշ, բրոիք:

- Ո՛չ, սա անգլիացի չէ, - ասաց «նավաստին»:

- Բա ո՞վ է նա, որտեղի՞ց է հայտնվել:

- Դե արի ու գլուխ հանիր, թե ով է:

Ու խեղճ մկնիկի անունը դրեցին Արի ու գլուխ հանիր: Մկները միշտ խաղում էին նրա հոգու հետ, ձեռ առնում.

- Լսիր, այ Արի գլուխ հանիր, դու ինչպիսի՞ պանիր ես սիրում՝ բրի՞նձ, թե՞ թել:

- Սփլինգ, քրոն սիսիցաիր, - պատասխանում էր գրքի մկնիկը:

- Դե լավ, բարի գիշեր, - ծիծաղում էին մկները: Իսկ ամենաիոքրերը քաշում էին նրա պոչը, որ բարկացնեն նրան ու վրան ծիծաղեն:

- Սոոնգ, սփլաշ սքուափ:

Մի անգամ մկները ջրաղաց գնացին, որտեղ պարկերով ալյուր կար: Նրանք ծակեցին պարկերը և սկսեցին ալյուր խժռել: Լսվում էր մկների ատամների համերաշխ խրթխրթոցը.

- Խը՛րթ, խը՛րթ, խը՛րթ:

Գիտե՞ք՝ ուտելիս բոլոր մկները այդպիսի ձայն են հանում: Բայց արի ու տես, որ գրքի մկնիկի ատամների ձայնն էլ էր տարբերվում մյուսների ատամների ձայնից:

- Քրեք, սքրեք, սրեք:

- Լսիր, գոնե մկնավարի ուտել սովորիր, - փնթփնթում էր «նավաստի» մուկը: - Եթե դու նավի վրա լինեիր, քեզ վաղուց ծովը նետած կլինեին: Ախր քո չփչփոցը զզվելի է:

- Քրենգ, - պատասխանեց մկնիկը ու կրկին մտավ պարկի մեջ՝ ալյուր ուտելու: «Նավաստին» նշան արեց, ու բոլորը սուս ու փուս հեռացան ջրաղացից՝ գրքի մկնիկին թողնելով բախտի քմահաճույքին: Նրանք համոզված էին, որ սա չի գտնի տունդարձի ճանապարհը: Իսկ մկնիկը, էշի ականջում քնած, շարունակում էր ալյուր խժռել: Երբ նկատեց, որ մենակ է մնացել, արդեն շատ էր մութ, ինչպե՞ս տուն գնար: Մկնիկը որոշեց գիշերել ջրաղացում: Նա արդեն ննջում էր, երբ մթության մեջ երկու դեղին կրակ փայլեց, լսվեց չորքոտանի որսորդի ոտքերի թփթփոցը. դա կատուն էր:

- Սքաշուշ, - սարսափած ծվաց մկնիկը:

- Գրագրան, - պատասխանեց կատուն:

Պարզվում է, որ նա էլ էր գրքից: Իսկական կատուները նրան դուրս էին արել, որովհետև նա չէր կարողանում սովորական «մյաու» ասել: Վտարված մուկն ու կատուն երդվեցին երբեք չբաժանվել: Ամբողջ գիշեր նրանք զրուցում էին իրենց գրքային լեզվով ու շատ լավ էլ հասկանում էին իրար:

վտարված *- հալածված, դուրս արված, հեռացված*
չորքոտանի *- չորս ոտք ունեցող*

Պատմության մեջ գտի՛ր մկնիկի խոսքերը: Գրի՛ր՝ քո կարծիքով մկնիկը ի՞նչ է ուզում ասել.

Սքաշուշ - _____

_____

_____

Ամբողջ գիշեր ի՞նչ էին զրուցում մուկն ու կատուն, փորձի՛ր հորինել:

Մուկ դու որտեղի՞ց հայտնվեցիր:

Կատու _____

_____

Մուկ _____

_____

Կատու _____

_____

Մուկ _____

_____

Կատու _____

_____

Մուկ _____

_____

Կատու _____

_____

Ինչպիսի՞ն են այս հեքիաթի իսկական մկները:

_____

_____

Ինչո՞ւ ես այդպես կարծում:

_____

_____

_____

Կատվի անունից այնպե՛ս պատմիր գրքի մկան մասին, որ սովորական մկները ընդունեն նրան:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Արտագրի՛ր՝ ընդգծված բառերը փոխարինելով իմաստով մոտ ուրիշ բառերով ու արտահայտություններով: Արտագրելուց հետո պատմությունը կշարունակես:

Մկները գնացին պաշար հավաքելու և տուն վերադառնալիս գտան մի փայլփլուն քար:

Նրանք վերցրին այդ քարը՝ չիմանալով, թե ինչ փորձանք է բերելու իրենց գլխին:

Ճանապարհին հանդիպեցին հալածված մի մկան, որը քնելու տեղ չուներ: Սրան էլ վերցրին ու մտան տուն:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Պատմություն հորինի՛ր:

ԾԻԾԱՂԵԼԻ ՄԱՐԴԿԱՆՑ ՔԱՂԱՔԸ

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ՃՊՈՒՌՆ ՈՒ ՄՐՋՅՈՒՆԸ

Թռի-վռի մի ճպուռ,
Ողջ ամառը շուռումուռ.
Երգեց, ճռաց, ճռճռաց:
Մին էլ՝ ըհը, ձմեռը
Փռեց իրա թևերը,
Բացեց գորգը սպիտակ,
Դաշտերն առավ ձյունի տակ:
Անցան պայծառ օրերը,
Էլ ո՞րն ասեմ, էլ ո՞րը,
Երբ ամեն մի թփի տակ
Թե սեղան կար, թե՝ օթյակ:
Եկան օրեր ցրտաշունչ,
Ճպուռն ընկավ լուռումունջ.
Քաղցած փորին էլ ի՞նչ երգ,

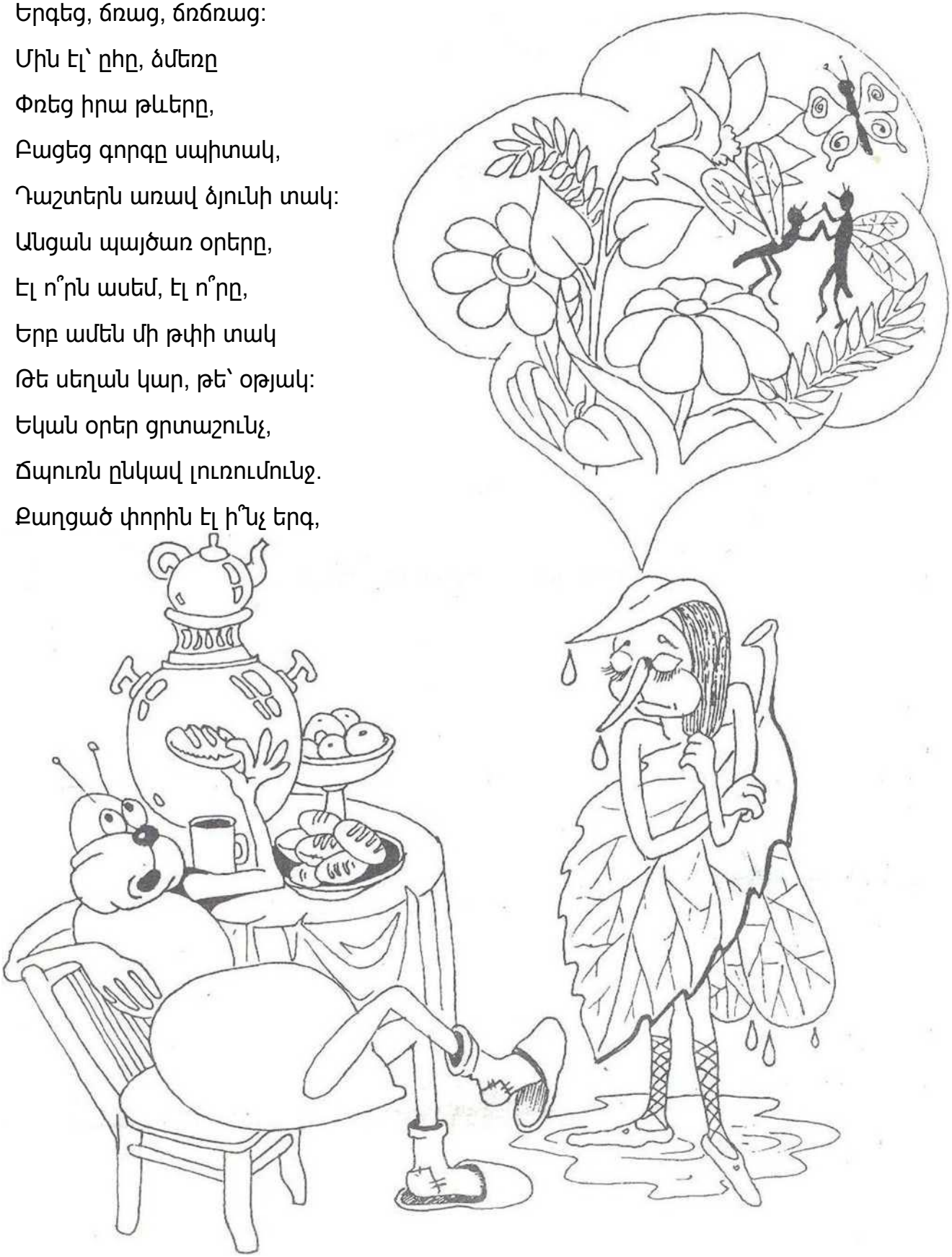

Ցուրտը տարավ ոտ ու ձեռք:
Զընգըր-զընգըր դողալով,
Ծանր-ծանր սողալով,
Նա մրջյունին ասում է.
- Գլխիդ մատաղ, սանամե՛ր,
Մի ճար արա, շունչ առնեմ,
Ցրտից, սովից չմեռնեմ.
Կերակրի՛ր, տաքացրո՛ւ,
Մինչև զարուն ապրեցրո՛ւ:
- Ի՞նչ խաբար է, սանի՛կս,
Զարմանում եմ, ջանի՛կս.
Չաշխատեցի՞ր ամառը,
Ասա՛, ի՞նչ էր պատճառը:
- Էդպես բանի, սանամե՛ր,
Էլ ժամանակ ո՞վ ուներ.
Էն խոտերում բուրավետ
Երգում էինք մերոնց հետ:
- Ուրեմն՝ դո՞ւ:
- Այո՛, ես...
Ողջ ամառը դեն ու դես
Երգում էի մշտապես:
- Երգո՞ւմ էիր, շատ բարի,
Այժմ էլ բռնի վեր-վերի,
Քամին ծափ տա՝ դու պարի:

ցրտաշունչ - *շատ ցուրտ, ցուրտ փչող*
լուռումունջ - *անձայն, առանց ձայն հանելու, սուսիկ–փուսիկ*
սանամեր - *սանիկի մայրը*
ճար - *հնար, օգնություն*
ի՞նչ խաբար է - *էս ի՞նչ ես ասում, այդ ի՞նչ բան է*
բուրավետ - *անուշահոտ, անուշ հոտ ունեցող*
մշտապես - *միշտ*
վեր-վերի բռնել - *պարել, ցատկոտել, թռչկոտել*
օթյակ - *պատշգամբ, ննջասենյակ*

Ի՞նչ է նշանակում.

թռի-վռի մի ճպուռ _____

ողջ ամառը շուռումուռ _____

ձմեռը փռեց թևերը _____

ցուրտը տարավ ոտ ու ձեռք _____

շունչ առնել _____

Շարունակի՛ր համառոտ պատմել առակը:

Ճպուռը ամբողջ ամառ երգեց, ոչ մի գործ չարեց: Ձմեռն եկավ:

_____

_____

_____

_____

Գրի՛ր ձմռան մասին պատմող հատվածը և նկարի՛ր:

_____

_____

_____

Նկարագրի՛ր մրջյունի բույնը և նկարի՛ր:

_____

_____

_____

Ինչպիսի՞ն էր այս մրջյունը, ինչո՞ւ:

_____

_____

_____

Իսկ ճպուռն ինչպիսի՞ն էր, ինչո՞ւ:

Ճպուռին մեղադրի՛ր, իսկ մրջյունին արդարացրո՛ւ:

Հիմա էլ ճպուռին ներս չթողնելու համար մրջյունին մեղադրի՛ր:

Պատմություն հորինի՛ր.

ԾՈՒՅԼ ՄՐՋՅՈՒՆԻ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԳԱՅԼՆ ՈՒ ԿԱՏՈՒՆ

Գայլն անտառից
Փախավ գեղը.
- Նեղն եմ, նեղը,
Ասավ կատվին,
Ասլան բալա,
Քո հոր պատվին
Մի ճար արա:
Մի տես հլա,
Որսորդ ու շուն,
Թազի, թուլա
Միսս են կրծում,
Ինձ հալածում:
Ա՛յ կտրվի
Դրանց հոտը,
Մի մարդ ցույց տուր,
Պահվեմ մոտը:
- Ա՛յ ցեղակից, - գոչեց կատուն,
Գնա մտիր Մարոյենց տուն,
Նա չափազանց բարի կին է:
- Ես էլ գիտեմ, որ անգին է,
Բայց որ նրա հորթն եմ կերել...
- Բկիդ կանգներ, լավ չես արել:
Ա՛յ, Դավթի մոտ, կուզե՞ս՝ կանչեմ:

- Նրանցից էլ ես կամաչեմ.

Հենց ամառը

Կերա Դավթի փոքրիկ գառը…

- Ու՞մ ասեմ էլ ... Հա՛, մեր Զաքին:

- Էս գարունն էլ նրա մաքին…

- Ո՞վ մնաց էլ.

Հա՛, երեցը:

- Էս աշնանն էլ՝

Նրա Էծը...

- Այ դու ուտես

Չոռի մեծը:

Քանի՞սն եղավ՝

Հի՛նգը... վե՛ցը...

Այ անամոթ,

Ի՞նչ երեսով

Դու գյուղ մտար,

Ի՞նչ է, ուրիշ

Տեղ չգտա՞ր:

Գյուղն հիմա՞ր է,

Որ թշնամուն

Պատսպարի:

Ով ինչ բրթի,

Էն կխրթի:

նեղն եմ	*- նեղության մեջ եմ*
ասլան բալա	*- առյուծի ()ագ*
ճար	*- հնար, միջոց, օգնություն*
թազի	*- շուն*
թուլա	*- շան ձագ*
երեց	*- ավագ քահանա, մեծավոր*
պահվել	*- թաքնվել*
չոռ	*- ցավ, հիվանդություն*
խրթել	*- ուտել, խժռել*
մաքի	*- ոչխար*
պատսպարե	*- մնալու, ապրելու, թաքնվելու տեղ տա*

Ի՞նչ է նշանակում.

նեղն եմ - _____

միսս են կրծում - _____

կտրվի դրանց հոտը - _____

ի՞նչ երեսով գյուղ մտար - _____

Կարո՞ղ ես թվարկել գայլի կերած կենդանիներին՝

Մարոյի հորթը, _____

_____

Այնպես պատմիր այս գայլի մասին, որ որևէ մեկը նրան տուն թողնի:

_____

_____

Հիմա էլ հակառակն արա. այնպես պատմիր գայլի մասին, որ ոչ ոք նրան չընդունի:

_____

_____

«Ով ինչ ցանի, այն կհնձի» ասացվածքը ի՞նչ կապ ունի առակի գայլի հետ:

_____

_____

Ո՞ր ստեղծագործություններում գայլ կա, գրիր դրանց վերնագրերը:

«Գայլն ու կատուն» _____

_____

Հիմա էլ ինքդ հորինի՛ր:

ԾՈՒՅԼԸ

ԿԱՆԱՉ ԱԽՊԵՐ

Է՛յ, կանաչ ախպեր,
Է՛յ, ճանաչ ախպեր,
Արի, քեզ հետ բեր
Արևի շողեր.
Բեր անուշահոտ
Ծիլ, ծաղիկ ու խոտ,
Կարկաչուն վտակ,
Երկինք կապուտակ,
Խատուտիկ հավքեր,
Զրնգան երգեր,
Գառների մայուն,
Խաղ, ուրախություն,
Է՛յ, կանաչ ախպեր,
Է՛յ, ճանաչ ախպեր:

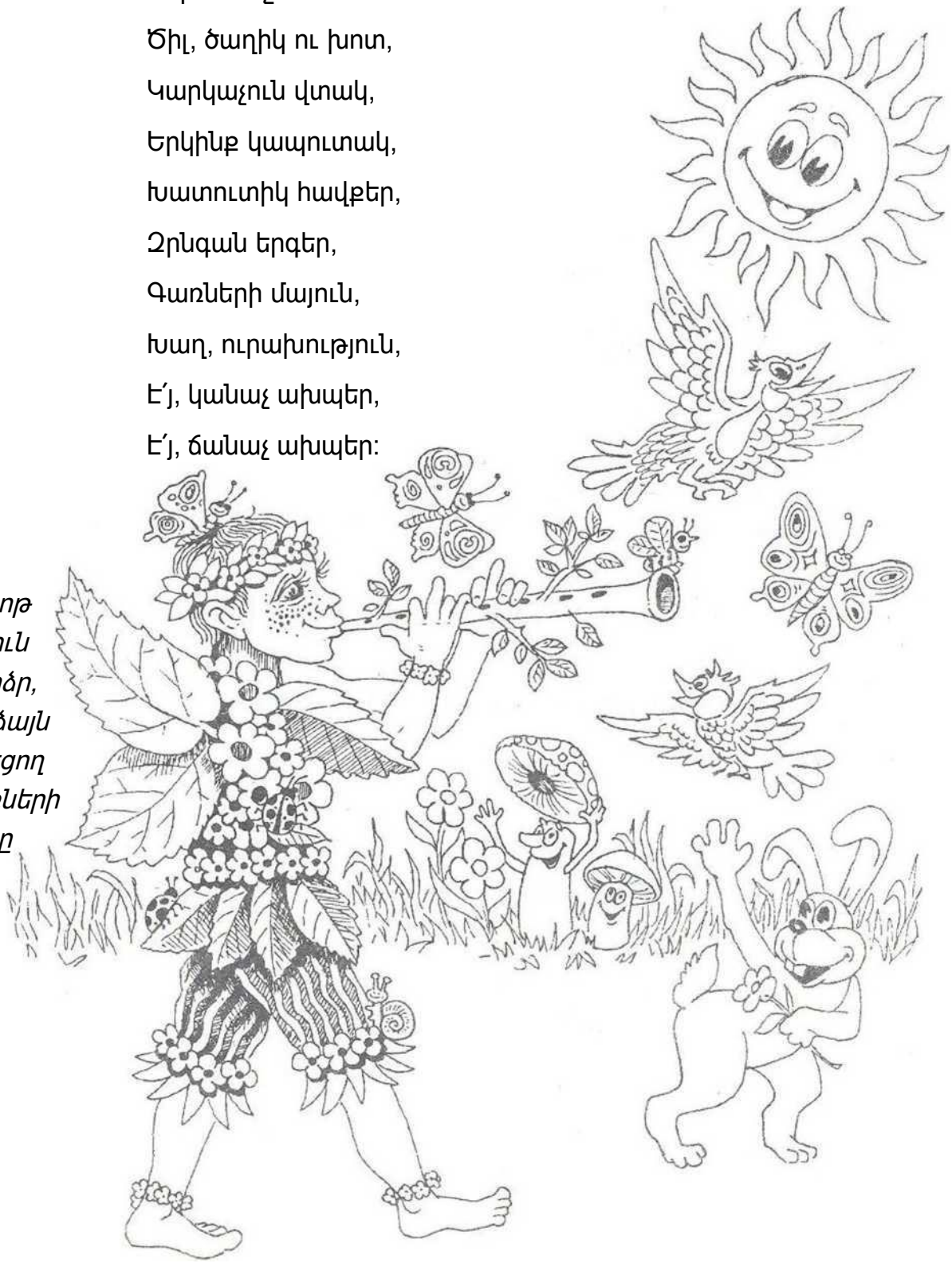

ճանաչ - *ծանոթ*
հավք - *թռչուն*
զրնգուն - *բարձր, զիլ ձայն ունեցող*
մայուն - *գառների ձայնը*

Բանաստեղծության մեջ ինչպիսի՞ն են ծիլը, ծաղիկը, խոտը, վտակը, երկինքը, հավքերը, երգերը:

անուշահոտ *ծիլ*

_____ *խոտ* _____ *երկինք*

_____ *ծաղիկ* _____ *հավքեր*

_____ *վտակ* _____ *երգեր*

Երթ կանաչ ախպերը գա, ի՞նչ է բերելու. շարունակի՛ր:

արևի շողեր, _____

_____

_____

Քեզ դուր եկած հատվածը բանաստեղծությունից դուրս գրիր:

_____

_____

_____

_____

Ինքդ գարունին հրավեր գրիր:

_____

_____

Հիմա ինքդ հորինիր:

ԻՆՉ ՊԱՏԱՀԵՑ, ԵՐԲ ԳԱՐՈՒՆԸ ՔԱՂԱՔ ՄՏԱՎ

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԱՆՈՒՇԱԿ	ՂԱՁԱՐՈՍ ԱՂԱՅԱՆ	3
ՉԱԼ ԿԱՉԱՂԱԿԸ	ԱԹԱԲԵԿ ԽՆԿՈՅԱՆ	6
ԵՍ	ԱԹԱԲԵԿ ԽՆԿՈՅԱՆ	8
ԱՐՏՈՒՅՏՆ ՈՒ ԵՐԿԻՆՔԸ		10
ՄՈՒԿԸ ՄԿԱՆԸ ԽՆԱՄԻ ԿԼԻՆԻ		12
ԽԽՈՒՆՁՆ ՈՒ ՍՈՒՆԿԸ	ԱԹԱԲԵԿ ԽՆԿՈՅԱՆ	14
ՃՈՒՏԻԿԸ	ԿՈՐՆԵՅ ՉՈՒԿՈՎՍԿԻ	16
ԱԾՈՒՆ	ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ	19
ԲԱՐԱԿ ԹԵԼԸ	ԼԵՎ ՏՈԼՍՏՈՅ	22
ՏԵՐԵՎԱԹԱՓ	ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ	24
ԱՐԵՎԻ ՀՐԱՄԱՆԸ	ՂԱՁԱՐՈՍ ԱՂԱՅԱՆ	27
ԳԵՏԱԿԸ	ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ	30
ԱՐԵՎԻ ՃԱՌԱԳԱՅԹՆԵՐԸ	ՂԱՁԱՐՈՍ ԱՂԱՅԱՆ	32
ՃԱՆՃԸ	ԱԹԱԲԵԿ ԽՆԿՈՅԱՆ	35
ԱՂՎԵՍՆ ՈՒ ՍԱԳԵՐԸ	ԳՐԻՄ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ	38
ԱՆՃՈՌՆԻ ՃՈՒՏԻԿԸ	ՀԱՆՍ-ՔՐԻՍՏԻԱՆ ԱՆԴԵՐՍԵՆ	41
ԿԱՑԻՆ ԱԽՊԵՐ	ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ	43
ԾԱՂԻԿՆԵՐԸ	ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ	46
ՄԱՆՈՒԿՆ ՈՒ ՁՈՒՐԸ	ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ	49
ՀՆԱՐԱԳԵՏ ՆԱՊԱՍՏԱԿԸ	ՍՏԵՓԱՆ ԼԻՍԻՑՅԱՆ	52
ԻՐԻԿՈՒՆ	ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ	55
ՁՄԵՌ	ԱԹԱԲԵԿ ԽՆԿՈՅԱՆ	59
ՍՈՒՏԼԻԿ ՈՐՍԿԱՆԸ	ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ	62
ՈՉ ՄԻ ԲԱՆԻՑ ՄԱՐԴՈՒԿԸ	ՋԱՆԻ ՌՈԴԱՐԻ	68
ԹԱՐՍ ՀԱՐՑԵՐ	ՋԱՆԻ ՌՈԴԱՐԻ	71
ՊԱՀՄՏՈՑԻ	ԴՈՆԱԼԴ ԲԻՍԵԹ	75
ԳՐՔԻՑ ՓԱԽԱԾ ՄԿՆԻԿԸ	ՋԱՆԻ ՌՈԴԱՐԻ	78
ՃՊՈՒՌՆ ՈՒ ՄՐՋՅՈՒՆԸ	ԱԹԱԲԵԿ ԽՆԿՈՅԱՆ	82
ԳԱՅԼՆ ՈՒ ԿԱՏՈՒՆ	ԱԹԱԲԵԿ ԽՆԿՈՅԱՆ	86
ԿԱՆԱՉ ԱԽՊԵՐ	ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ	90

Գիրքը կազմեցին.՝

Աիդա Պետրոսյանը

և _____

Նկարազարդեցին՝

Արտակ Բաղդասարյանը

և _____

Աիդա Թելմանի

Պետրոսյան

ՄԱՏԵՆԻԿ

Մայրենիի գիրք-տետր

2-րդ դասարանցու համար

1-ին մաս

Խմբագիր՝ *Ա. Դավթյան*

Գեղ. խմբագիր

և նկարիչ՝ *Ա. Բաղդասարյան*

Տեխն. խմբագիր

և էջադրող՝ *Ս. Սարատիկյան*

Սրբագրիչ՝ *Ա. Համբարձումյան*